Anul I Septembrie—Octombrie 1933 Nr. 4—5

ŞCOALA BASARABEANĂ

Revistă de cultură pedagogică şi de apărarea intereselor învăţătoreşti

SUMAR:

N. Dragomir . . . . Noua reformă a învăţământului primar.
Ion Dârzu . . . . . Învăţătorii şi Căminul cultural.
Alin Draner . . . . Sonet.
S. Pamfil . . . . . Arma aero-chimică.
Th. Inculeţ . . . . Poeţi basarabeni necunoscuţi.
N. Spătaru . . . . . Vine iarna (Poezie).
V. Ţepordei . . . . Intre ideal şi realitate.
I. Cioabă . . . . . Descentralizarea în şcoală şi administraţie.
S. Popescu-Lupu . . Observ. cu privire la predarea religiei în şc. primară
Sp. Vutcaru . . . . Curente şi sisteme noui în educaţie.
T. D. Perju . . . . Inimi de oameni.
T. Balmuş . . . . . Descrierile geografice în şc. primară.
Van Der Bâc . . . Epigramatice.
V. S. Moisiu . . . Poate biserica ajuta şcoala?
G. Sandu . . . . . Chestiunea orarului.
Şc. Pr. Aplicaţie . . Lecţie model.

Recenzii: Cărţi, reviste, bibliografii. Diverse.

Buletinul Asociaţiei. Din hotărîrile congresului dela Cluj. Informaţii. Necrolog.

Noua reformă a învățământului primar.

Se plămădește acum o nouă organizare a învățământului primar, o nouă reformă școlară.

Cu ideea suntem obișnuiți, fiindcă fiecare ministru s'a simțit obligat să proecteze o nouă reformă, care să fie opera sa.

De data aceasta suntem în fața unui nou punct de vedere în organizarea învățământului primar, punct de vedere, care până în prezent n'a fost experimentat în școala noastră.

De aceea revista se simte obligată a face o succintă analiză a anteproectului de lege pentru reforma învățământului primar (tipografia monit. oficial 1933). Se înțelege că nu în cadrul unui articol se poate face o completă dare de seamă și cu atât mai mult o amănunțită critică.

Trebuie însă de remarcat din capul locului un fenomen, care în mod obișnuit nu stă în moravurile noastre în materie de legiferare. Ministerul a ținut, și până acum s'a executat, ca proectul de lege pentru reformă să iasă din o cât mai largă anchetă, atât în lumea profană, cât și în aceea a specialiștilor. In acest scop după o informare proprie Ministerul a alcătuit un anteproect, pe care l-a răspândit cât mai mult în organizațiile învățătorești și persoanele competente, pentru a afla ecoul produs, și a lua cunoștință de eventualele contrapropunerei sau numai simple complectări. Chiar termină Ministerul prefața anteproectului cu vorbele: «proectul ce ar ieși din conlucrarea tuturor să fie locul de întâlnire a tuturor năzuințelor de mai bine, puse în slujba școlii și societății românești».

. . . . . .

Scopul învățământului primar este, conform art. 1 din anteproect, «formarea și desvoltarea primelor deprinderi și cunoștințe, ca să pregătească oamenii destoinici în viață și buni cetățeni ai statului român».

Raportând această menire la învățământul grădinelor de copii și cursul elementar, definiția e foarte bine formulată. Referind-o însă la cursul superior (complimentar și școlile superioare sătești) atunci e hotărît insuficientă, fiindcă formarea întâilor cunoștințe și mai ales a întâilor deprinderi e o preocupare a primei faze din evoluția omului, care e copilăria și care în adevăr durează până la 11—12 ani, tocmai când se termină cursul elementar. Dar în

epoca pubertății și adolescenței, care aduce pe om la școală în cursul complimentar dela 12 la 16 ani, și în faza tinereței, care vrea să aducă după noua lege pe om la școală în școlile superioare sătești dela 18 la 25 ani (articolul 121),—nu mai poate fi vorba de primele deprinderi și cunoștințe.

Rămâne vădit lucru că fixarea menirei învățământului primar din capul anteproectului trebuie întregită, așa precum de altfel autorii s'au simțit nevoiți în art. 87 să se complecteze.

Pentru realizarea scopului propus în învățământul primar, anteproectul se sprijină pe o serie întreagă de principii, în mare parte cuprinse și în celelalte legislații. Vom examina numai pe acelea cari formează o noutate în tentativa de reformă.

Primul principiu, pe care cată să se întemeieze noua reformă e principiul regionalist. In adevăr scrie art. 6 din anteproect: «învățământul primar trebuie să țină seamă în alcătuirea programelor și orarelor de cerințele precumpănitoare ale vieței locale»; iar definirea acestui principiu o găsim și mai manifestă în art. 7 și ssq., 92—93, 218 și întreaga programă analitică, precum vom vedea.

In desfășurarea lui acest principiu atinge deopotrivă pe elev în educația și instrucția lui, și pe învățător în pregătirea și drepturile sale.

Ca să privim întâiu educația și instrucția elevilor, referim că programa e alcătuită (conf. art. 80) din 2 părți: *o programă minimală*, cuprinzând un minimum de cunoștințe predate în toate școlile din țară și *o programă regională* (suplimentară încă numită), care cuprinde «cunoștințele și deprinderile potrivite mediului, prin care și pentru care elevul va fi educat», și care programă *e schimbătoare* după regiuni (art. 80) și după localitate (art. 92).

E lapidar spus și nu e nevoie de tălmăciri. Ne întrebăm numai dacă această coloratură regională nu desparte pe individ de restul vieței naționale; căci la programa minimală va scrie că în toate școlile din țară se vor preda de pildă noțiunile de baltă și de munte, noțiuni, pe cari dacă vrem le găsim și în programele spaniole ori japoneze. Dar când în cărțile de cetire vor cunoaște copiii o pagină de literatură de Sadoveanu despre bălțile Dunărei, ori o pagină de Vlahuță despre munții noștri, cu totul altfel se va stabili legătura copil și țara lui. Conform programei regionale și manualelor confecționate ca atare, acestea urmează a le ști cum trebuie ori numai copiii de la baltă, ori numai cei dela munte; și atunci ne întrebăm noi ce ideie-și vor face copiii din localitățile

Bugeacului despre munţii noştri, ori despre luncile Siretului ori stufărişurile Dunărei, sau chiar despre pitorescul marin? Apoi nu se vor plictisi ei dela o vreme ascultând la cetire, memorizare, etc. descrieri şi povestiri numai din locurile cunoscute de ei uneori poate mai complect de cât vor reuşi autorii să le expună în cărţile lor. Nu le va părea lipsită de interes materia, aşa de săracă în noutăţile pe cari programa regională nu le oferă?

Din punct de vedere naţional nu trebuie să uităm că avem de rezolvat mai multe probleme naţionale, dintre cari una de seamă e aceea a naţionalităţilor. Ce am zice de pildă, dacă educaţia naţională s'ar mărgini la ceea ce ar oferi un sat sau chiar o regiune ucraineană din Bucovina, săcuiască din Mureş, săsească ori şvăbească din Transilvania şi Banat, sau rusească ori bulgărească din Basarabia şi Cadrilater?

Apoi ignorăm că prin această individualizare a culturei opunem curentelor extremiste sociale şi morale numai mentalitatea satului şi regiunei, care va stărui în inconştientul individului, şi care în locul crezului naţional va susţine un fel de egoism regional, care ar putea foarte bine (precum se şi întâmplă de exemplu în Bucovina) să fie potrivnic solidarităţii naţionale.

Legătura de glie era *în trecut* un motiv de îndârjire naţională; astăzi trebuie să recunoaştem că practica politică a reuşit să răvăşească şi sufletele cele mai curate de la ţară.

Pe de altă parte această fixare a inconştientului viitorului cetăţean la satul lui e de natură nu numai a slăbi coeziunea sufletească naţională, dar chiar de a-l pregăti insuficient pentru viaţa lui personală. Nu putem admite că un om să aibă a face toată viaţa lui numai cu satul natal, sau chiar numai cu regiunea respectivă.

Un atare regionalism găsim că îşi are rostul mai mult la cursul complimentar şi numai în sensul art. 87, care spune că «în cursul complimentar deprinderile şi lucrările regionale au o îndreptare practică, potrivit împrejurărilor regionale, iar cunoştinţele generale îndrumează şi ajută la desvoltarea educaţiei profesionale».

Pe învăţător principiul regionalist îl atinge între altele la art. 218, care spune că la numiri «dintre candidaţii din aceeaşi serie se preferă cei din localitate fără să se ţină seama de medie». Ori cât am pune bază pe regionalism, aceasta e o evidentă nedreptate. Aceasta înseamnă de pildă că un candidat sub mediocru reuşit la coada seriei, dar care a avut norocul să se fi născut într'o localitate invidiată, să fie numit cu preferinţă înaintea primului elev

pe clasă ori pe şcoală, şi care ar putea după zilele de astăzi să rămână chiar fără post. Nu numai că acest element nu e o garanţie pentru învăţământ, dar e şi un vot de blam dat elementelor distinse. De altfel elementele slabe sunt chiar însemnate în satele lor, încă din copilărie şi numirea lor acolo ar putea îndepărta încrederea şi chiar compromite autoritatea şcolii.

Altceva se poate cere în mod cinstit unui învăţător pentru a-şi cunoaşte localitatea, unde profesează: să-l oblige pe noul numit sau transferat a face o monografie a localităţii în care vine, dându-i pentru uşurare şi un plan complect de monografie.

Un alt principiu, pe care se bazează reforma în chestiune e: «principiul apropierei şcolii de viaţa din jurul ei» (programa analitică, pag. 4). Chiar se insistă şi se afirmă că «toate deprinderile manuale şi intelectuale să le capete copilul în legătură cu viaţa din jurul lui».

Lucrul e foarte bun şi cuminte, dacă îi păstrăm măsura. In chipul de mai sus se asigură realizarea unor principii însemnate de învăţământ: principiul intuitiv şi practic.

Incăpăţinarea însă în aceste principii, mai ales în învăţământul primar superior, încalcă un postulat psihologic elementar, care spune că noţiunile se formează nu numai pe bază de intuiţie (noţiuni psihologice), ci şi pe bază de studiu (noţiuni ştiinţifice). Sub această constatare apare exagerată afirmaţia din prefaţa programei analitice (pag. 1), care cere ca «şcoala să renunţe la scopul enciclopedic de cunoştinţi generale, ambiţie întru nimic justificată». Este adevărat că astăzi enciclopedia învăţământului nostru e împinsă prea departe; dar nu trebuie să cădem în cealaltă extrema. Cultura generală a omului (nu regională) îşi are în viaţa şi personală şi socială un rost bine definit şi în baza căruia chiar, oamenii se înţeleg mai bine între ei.

Un al treilea principiu de bază a reformei e alcătuirea programei după «metoda globală sintetică», care se apropie de metoda centrelor de interes a lui Decroly dar care nu e concepută ca atare. Conform acestui principiu trimestrele sunt înlocuite prin nişte idei centrale, în jurul căruia se ţese materia programei. Ele sunt: 1) Toamna şi începutul iernei până la Crăciun, 2) Iarna şi începutul primăverei până la Paşti, 3) Primăvara şi începutul verei până la vacanţa mare.

Ideea e foarte bună. Această fixare a centrelor de studiu e în acelaş timp şi o jalonare reală a materiei. Dar există o oarecare

nepotrivire în stabilirea centrelor de studiu. Primăvara, care e atât de scurtă ocupă o perioadă de studiu mai mare ca toamna. Apoi trimestrul II e măsurat după sărbătorile Paştelor, cari oscilează pe un interval de o lună. Pe de altă parte vara e tratată numai pe început. De aceea fixarea centrelor trebue revăzută. Dacă vrem să ne călăuzim după anotimp atunci s'ar putea face de pildă următoarea jalonare:

1) Sfârşitul verei şi toamna (75—80 zile până 1 Decembrie ori sf. Nicolae).

2) Iarna şi Crăciunul. (75—80 zile dela 1 Dec. ori sf. Nicolae până la 1 Martie ori 9 Martie, solstitiul primăverei).

3) Primăvara şi Paştele (70 zile până 10 Mai, sau poate chiar până la 1 Mai).

4) Vara şi Excursiile (35 sau 45 zile până la 15 Iunie) Repetiţia.

In cursul aceluiaş trimestru (respectiv centru de studiu) cunoştinţele sunt repartizate pe 4 preocupări instructiv-educative, obiecte cum zicem pe limbajul actual şi anume:

1) Cunoaşterea mediului natural şi social

2) Aritmetica.

3) Limba maternă.

4. Educaţia fizică şi estetică.

In aceste 4 mari obiecte sunt cuprinse toate obiectele actuale, însă înlănţuite într'o legătură mai strânsă, mai logică.

In privinţa repartizării materiei în programa minimală *pe clase şi trimestre* (centre de studiu) nu ne putem ocupa din lipsă de spaţiu, deşi sunt de făcut multe şi serioase observaţii, în special asupra Geografiei României şi istoriei.

Durata cursurilor. E prevăzută de art. 22 dela 15 Sept. la 1 Iulie. Nu e vorba de an şcolar. Anteproectul nu justifică prelungirea cursurilor. Dar dacă motivul e teama de a nu se termina materia, atunci se pot găsi alte dispoziţii, ca de pildă scurtarea vacanţelor mici, sau atunci după caz să se prelungească lecţiile până la 1 Iulie numai pentru şcoalele în cauză. In tot cazul nu e bine să abuzăm de răbdarea copiilor, care vara au altă psicoiogie, oricât de dragi le-am fi noi lor.

Poate prelungirea e motivată de teama de surmenare a copiilor, căci s'au redus şi numărul orelor de studiu săptămânal dela 24—28 la 22—24. Dar atunci trebue de observat că în învăţământul primar ceea ce pe alocuri va fi dus la surmenaj nu va fi fost timpul ci metodele mediocre şi neconştiinciozitatea personalului, alături de alte cauze personale ale copiilor.

Monopolul cărţei didactice (art. 196 –200) Scrie anteproectul la art. 198—199: «Manuscrisele premiate ajung proprietatea Ministerului, care le editează. Autorii sunt plătiţi pentru munca lor cu o sumă sau o cotă care se apreciază de Consiliul şcolar central şi se aprobă de Minister». Lăsând de o parte faptul că în aprecierea muncei tentaculele politice ar putea face nedreptăţi descurajatoare, dar însăşi faptul monopolului e un rău evident. Manualul în general stă în funcţie de învăţător, iar inspiraţia acestuia de gust, convingeri peferinţe, etc. Şi atunci e nevoe de libertatea alegerei manualului şi prin aceasta libertatea editurei de manuale. Comisiunea a ajuns la ideia monopolului probabil din perspectivele create de introducerea principiului regionalist şi apoi din mirajul fondurilor respectabile, realizate din autoeditare. Această din urmă părere o sprijinim pe însăşi constatarea că în art. 200 câştigul e deja împărţit pe cote pentru ajutorarea elevilor cu cărţi, îmbrăcăminte, etc. prin Casa Sănătăţii copilului, apoi pentru burse acordate sătenilor meritoşi la şcolile secundare, pentru subvenţionarea unei reviste oficiale, etc.

Sacrificiul e însă prea greu. E aşa de mare încât, lovindu-se autorii, Ministerul poate ajunge să umble cu căciula după autori buni, fapt care poate avea de rezultat o proastă calitate a manualelor. Ce poate atrage pe autorii distinşi să muncească la realizarea unui manual demn de premiat cum pretinde art. 197 («se publică numai manuscrisele cari au obţinut premiul I»), când pentru această muncă va fi răsplătit cu o sumă fixată de Ministerul editor, şi care poate fi îndoelnic că va fi răsplătitoare? Dacă stă în intenţia Ministerului de a înfrâna specula, el poate cel mult fixa preţul pentru manualele aprobate; dar să se lase libertrtea de editare.

Fondurile. Fiindcă veni vorba de fonduri, ţinem să subliniem că anteproectul e călăuzit de un prea mare idealism în materie de fonduri. In adevăr iată ce scrie la anteproect:

A. *Comitetele şcolare* prevăd anual în buget sumele necesare pentru cărţile elevilor saraci (art. 147); prevede anual în buget o sumă pentru înzestrarea muzeului (art. 153); formează un fond special pentru excursii (art. 162); înfiinţează premii pentru cei ce se deosebesc la asemenea concursuri (art. 166); idem art. 107, 171, 172, 185, etc.

Dar de unde să-şi formeze comitetul şcolar veniturile, căci subvenţiile comunale sunt iluzorii, iar la art. 155 se spune că veniturile grădinelor şcolare se împart între învăţători şi şcolari? La sate (căci acestea sunt şcoalele cele multe) ce succes material ar

putea avea o serbare școlară? Noi trebue să înțelegem că se poate face cu țărănul multe lucruri, dar până a-l atinge la pungă.

B. Mai scrie anteproectul: «Statul, comuna și județul contribue la îmbogățirea bibliotecilor cu cărți prin subvenții și donații». Nu știm ce întrezăriri fac posibile aceste realizări, când statul și mai ales comuna și județul nu pot face față la atâtea lipsuri urgente edilitare, de asistență, etc.

Învățătorii. In primul rând trebue de luat în considerare pregătirea lui. Conf. art. 201 «ei se pregătesc în școlile normale cu o durată de 8 ani»; iar la art. 204: «*In fiecare an în timpul vacanței* se organizează cursuri speciale pentru membrii corpului didactic primar, chemați să predea în cele din urmă 3 clase primare».

După părerea noastră se comite o greșeală fundamentală. Se face o identitate între civilizația, mentalitatea și interesul deosebit pentru școală la sat și la oraș, și în consecință se institue un învățământ unitar. Experiența timpului dela 1924 până azi (legea actuală) ne impune să vedem că nu numărul locuitorilor fac ca o localitate să fie în fapt urbană sau rurală; ci viața personală și socială a locuitorilor. Ca atare socotim absolut necesar a se face o distincție între școala urbană și școala rurală, bine înțeles nu după numărul anilor de studii din vechea lege, ci după idealul cultural și educativ impus deosebit de sat și oraș. Pe de altă parte trebuește făcută o clară deosebire între scopul învățământului primar elementar și superior, de unde rezultă și o deosebire între dascălul uneia și alteia.

După cât ne arată vremea și oamenii, baza învățământului primar e cursul elementar, care prin definiția art. 1 «are menirea să ajute formarea și desvoltarea întâilor cunoștințe și deprinderi». In acest caz învățătorul acestui curs trebuie să fie nu atât un om cu știință multă, cât un om de suflet, civilizat și cu înțelegere a rostului lui. Ori adâncirea într'un studiu de 8 ani îl lunecă în cel mai bun caz de panta preocupărilor intelectuale și-l depărteză de aspirațiile mediului său, îl face să nu se simtă bine între sătenii între cari el de fapt trebuie să trăiască.

Altul e învățătorul care trebuie să aibă concepții sociale largi, cultură aprofundată, etc.; e cel dela cursul superior. De aceea pentru pregătirea învățătorului de curs elementar găsim suficientă școala normală cu 6 clase, în mod chibzuit organizate. Pentru învățătorul de la oraș e foarte nemerită o școală de institutori de 1—2 ani, în care să aibă acces prin consurs absolvenții distinși proaspeți ai școalei normale, precum în restul învățătorilor cu o

practică de 2—3 ani la sat. Pentru cursul superior e necesară o şcoală normală superioară, la care să aibă acces prin concurs, învăţătorii cu medii mari la definitivat, precum şi institutorii.

Numirile învăţătorilor se fac ca şi până acum, cu excepţia pe care am examinat-o într'altă parte. *Examenele învăţătorilor.* Definitivatul şi înaintarea la gr. II se obţin prin examen. Se legiferează însă o experienţă făcută la ultimele examene: «se cer priviri asupra curentelor noi în educaţie». Ori din experienţa examenelor ţinute reese clar o constatare: în general învăţătorii trăiţi la sat (foarte des şi cei dela oraş) nu mai au aceeaşi uşurinţă de a revedea materia trecută în şcoalele normale, dar încă să se pună la curent cu noutăţile pedagogice, cetind nişte cărţi, cari mai totdeauna nu sunt scrise de învăţători, dar cari sunt necesar să le fie cunoscute. Mulţi au declarat că nu le pot pricepe. De aceea mult mai eficace le-ar fi pregătirea, dacă pentru titlul de învăţător definitiv s'ar institui nişte cursuri scurte de 2—3 săptămâni (de pildă dela 3 - 23 Ianuarie) la câte o şcoală normală, unde să fie şi găzduiţi cu o plată suportabilă şi unde să se trateze chestiile *noi* şi de pedagogie şi literatură. etc.; mai mult, s'ar putea chiar tipări sau litografia aceste cursuri, pe cari apoi studiindu-le şi acasă, să se poată pregăti în mod real învăţătorii pentru ex. de definitivat sau chiar înaintare gr. II.

In ce priveşte art. 208 prin care acum ca şi în vechile legi sunt îndepărtaţi definitiv din învăţământ candidaţii nereuşiţi de 3 ori la ex. de definitivat, socotim că din motive umanitare dispoziţia e extrem de drastică. Aceasta pentru foarte mulţi, cari nu se mai pot întoarce la învăţarea unei alte meserii este o inevitabilă desfiinţare. Pe de altă parte dispoziţia e şi un vot de blam pentru Minister care nu şi-a putut selecta elementele dela început.

De aceea în atari cazuri credem că pentru cei nereuşiţi de 3 ori e suficientă retrogradarea şi permanentizarea la titlul de «în mod provizor», precum şi încadrarea lor din oficiu la şcoli de mică importanţă (prin felul lor de funcţionare). Elementele incapabile trebuesc eliminate de Minister prin organele de control, înainte de a ajunge la definitivat sau de a cădea de 3 ori la examen.

Precum se vede din expunerea de mai sus anteproiectul de reformă a învăţământului primar încearcă o reală sforţare de îmbunătăţire a învăţământului primar, dar care cuprinde în el şi o serie de dispoziţii susceptibile de o foarte interesantă critică.

N. Dragomir

Învățătorii, activitatea extra-școlară și căminul cultural.

După destui ani trăiți ca judecător în mediul rural, atât de asemănător, din Moldova și Basarabia și după intensă corespondență cu sutele de cămine culturale sătești pe care Asociația culturală «Astra» Basarabiei a reușit să le facă să răsară pe tot întinsul provinciei, - am ajuns la o constatare ce credem că trebuie să devie o axiomă pentru cei care poartă destinele de viață ale neamului nostru.

Axioma aceasta noi o formulăm astfel: *Stărpirea analfabetismului; îndrumarea vieții rurale pe căile largi care duc spre lumină, spre sănătate fizică și morală, spre bună stare și spre civilizare,—nu se pot înfăptui cu deplin succes de cât prin intermediul căminului cultural sătesc.*

Formulăm această axiomă în tânăra și valoroasa revistă a Asociației învățătorilor din jud. Lăpușna cu speranța, cu rugămintea, că această Asociație, ca și toate Asociațiile învățătorești din Basarabia și chiar din întreaga țară, o vor discuta și găsind-o, eventual, întemeiată o vor adopta-o, dându-i autoritatea pe care o au cei chemați, în prim loc, să înfăptuiască dezideratele cuprinse în axiomă.

Noi prețuim pe învățător mai mult de cât pe ori care alt factor de muncă, de energie, de propagandă, de stimulare și de înfăptuire, din întregul nostru așezământ social. El este motorul vieții culturale a satelor. Și cum satele cuprind 80% din populația întreagă a țării, el este motorul vieții culturale a neamului nostru. Pe destoinicia lui, pe puterea lui de muncă, pe inițiativa, pe avântul lui mereu reîmprospătat, pe abnegația lui, pe iubirea lui către cei mulți și atât de neînarmați pentru greul vieții, se razemă așezământul cultural al prezentului. Prin el deci se plămădește viitorul.

Neamul nostru, datorită vitregilor împrejurări istorice, a rămas în urma atâtor alte neamuri. Împrejurările economice de după războiu, tot atât de vitrege, au prăvălit asupra sătenilor atâta nevoie și lipsă, încât ne mirăm cum nu se pune,—unde trebuie,—întrebarea: poate oare învățătorul singur să realizeze prin munca lui singură, tot ceea ce se așteaptă de la el? Poate el singur provoca mișcarea de solidarizare și de adunare în jurul lui și al școalei a tuturor forțelor locale, pentru ca prin colaborarea acestora, să se poată activa cu folos în toate direcțiile și în toate domeniile?..

A pune întrebările, înseamnă a și răspunde: Nu poate, ori cât de excepțional om ar fi.

Şi nu se poate pentru că în lumea satelor, – în mare parte datorită politicei partidelor şi diverselor grupări, – conducători fireşti, locali, se prigonesc unii pe alţii, iar sătenii sunt, parte legaţi cu lanţurile inerţiei indiferente, iar parte împărţiţi şi învrăjbiţi. Conducătorii şi sătenii nu s'ar putea aduna în totalitatea lor, în jurul nici unei personalităţi locale şi deci nici în jurul unei instituţiuni sau autorităţi, în care aceste personalităţi îndeplinesc o funcţiune, un serviciu.

Numai un cămin cultural sătesc poate realiza minunea adunării sub acoperişul lui a tuturor oemenilor de bine ai unui sat. Căminul este un teritoriu neutru; căminul este al tuturor şi al nimănui. In cămin activitatea se difuzează pe specialităţi, aptitudini şi bună voinţă.

Acolo unde s'a înfiinţat un cămin cultural «Astra», vieaţa morală a satului a câştigat. Oameni care mai înainte n'ar fi colaborat, în ruptul capului, pentru vre-o lucrare obştească,—s'au putut înţelege în cadrul căminului. Tineretul a fost cules de pe drumuri şi disciplinat în echipe de cor, teatru etc; sătenii au fost deprinşi să bată drumul căminului la şezători, la serbări, la conferinţe, la lecturi, la sfat. Ei vin la căminul lor, nu la al cuiva anume.

Odată creiată această stare sufletească de încredere în cămin, se pot înfăptui minuni. Activitatea celor peste 300 de cămine «Astra» în funcţiune, ne îndreptăţesc să facem această afirmare. Notăm însă, spre ştiinţă, că toate aceste cămine «Astra» n'au fost înfiinţate din îndemnul sau ordinul administraţiei, ele au răsărit din iniţiative locale. Şi aceasta este tăria şi sănătatea lor.

Invăţătorul trebuie să se folosească de această instituţie vie, care este căminul. El trebuie să caute să creieze starea sufletească necesară pentru ca localnicii să ceară ei însăşi înfiinţarea căminului; apoi, odată căminul înfiinţat, când adică se va fi înmănunchiat în cămin, tot ce este bun şi sănătos şi de nădejde în sat, învăţătorul trebuie să propuie un program de activitate şi să formeze secţiunile pe cari le dictează vieaţa locală.

Printr'un astfel de cămin, învăţătorul obţine o înzecire a propriilor sale puteri şi mijloace de realizare pe cari le va putea îndruma pentru aducerea la îndeplinire a programului adoptat.

In cămin nu lucrează un singur om, ci luerează asociaţia întreagă, «Căminul»,—dar după îndemnul şi concepţia câtorva numai,—printre cari învăţătorul stă în frunte.

Cu ajutorul căminului învăţătorul nu mai este singur în opera

lui. Ori de cât de puţin timp ar fi venit în sat învăţătorul, deci ori cât de îndepărtat încă de sufletul sătenilor ar fi, prin cămin el se poate pune în lumină şi poate căpăta încrederea şi simpatia.

Datorită căminului învăţătorul nu trebuie să alerge după săteni, căci îi are pe cei mai mulţi la şezătorile lui, la serbările, la cursurile, lecturile şi lucrările lui. Şi nu numai învăţătorul îi are pe săteni la cămin, ci şi preotul, şi medicul şi agronomul şi veterinarul şi cooperatorul şi toţi cei cari au de dat un sfat, de făcut un curs.

La cămin oamenii vin din dragoste, din interes, din propriu imbold. Ce instituţie, ce autoritate ar mai putea realiza aceasta adunare benevolă şi această stare proprie ori căror bune îndemnuri?

Pentru noi este o axiomă că numai prin cămin cultural sătesc se va putea schimba vieaţa satului şi numai prin cămin sătesc învăţătorii pot desfăşura o activitate extra-şcolară care să dea maximul de roade.

Ne permitem să punem această chestiune în discuţiunea asociaţiunilor învăţătoreşti judeţene. Dacă ele o vor adopta-o, vor propune, desigur tuturor învăţătorilor să facă propagandă pentru înfiinţare de cămine culturale săteşti. în care apoi să-şi desvolte activitatea lor extra-şcolară.

Ion Dârzu.

SONET.

Poet al visurilor mele
Nu m'am gândit nici când să fiu.
Le-am străjuit. N'am vrut ca ele
Să spună altora ce ştiu.

Dar iată că 'ndrăsneţ şi mândru
Un dor fugar a evadat!
Ca un spion semeţ şi hâtru
Comoara în vileag a dat.

L-am urmărit cât am putut;
Şi-am alergat pe toată glia;
Şi l-am rugat; dar el n'a vrut;

A reaprins zorit făclia
Unui poem, ce s'a ţesut
In cimitir la Senza-Clia.

Alin Draner.

Arma aero-chimică.

Invățătorului—indrumătorul cultural și educătorul maselor—îi incumbă, în timpurile de astăzi, cînd știința a progresat în așa măsură încât a ajuns să hotărască, nu numai gradul de civilizație sau starea economico-financeară a popoarelor, dar chiar și să decidă soarta lor, datoria de a face poporul nostru atent asupra pericolului unui eventual războiu, *pe care noi nu-l dorim*, ce va avea cu totul alt aspect decât războaiele de pînă acumă, folosind arme noi pe care le pune la dispoziție chimia, cea mai teribelă armă din celn întrebuințate în războiul mondial, precum și de a-l educa și instrui din timp asupra mijloacelor de protecție cele mai eficace.

Războiul trecut a fost un început de războiu chimic, bazat pe date științifice, culese de chimiștii cei mai de seamă ai omenirii. Incercările făcute în laboratoare, au fost puse în practică, cu urmări dezastroase pentru adversari. Memorabilă zi de 22 Aprilie 1915, când marele chimist german Fritz Haber trimite primul val de clor (corp asfixiant), pe un front de 6 km. 6000 cilindri, scoțând din luptă peste 5000 de oameni depe frontul belgian, poate fi socotită ca o dată când chimia s'a afirmat ca cea mai eficare armă de luptă. Ea nu cedează obstacolelor fizice, pătrunde în tranșee și adaposturi, distrugând fără milă pe luptătorii combatanți și populația civilă din spatele frontului. Hotărîrile conferințelor dela Haga din anii 1899. 1907 și 1912, care opreau intrebuințarea armei chimice ca mijloc de atac, am fost astfel călcate și chimia devine oficial armă de luptă la popoarele beligerante. Tovărășia intre arma chimică și aviație constitue, într'un conflict dintre popoare, un pericol de nedescris Mintea omenească greu își poate închipui ravagiile pe care le va face colaborarea chimiei cu aviația, nu atât asupra trupelor combatante, cât mai ales asupra populației pașnice din spatele frontului. Pericolul acesta pe care îl vom numi în viitor «*Pericolul aero-chimic*», va fi indreptat în mare parte asupra populației civile nevinovate a adversarului, cu scopul de a provoca panică, impedicând, în felul acesta, facerea mobilizarei trupelor, în mod regulat; va exercita o presiune morală asupra populației, deprimând-o și silind o să ceară pacea, înainte de a fi hotărît acest lucru de către trupele combatante.

Noi românii, mai mult de cât ori care altă națiune, trebuie să ne îngrijim de pregătirea populației pentru un pericol aero-chimic, lucru ce ni-l reclamă situația geografică și politică a țării

noastre. Aşa dar o pregătire cât mai bună şi imediată se cere populaţiei noastre civile pentru a nu fi surprinsă nepregătită, deoarece numai aşa vom putea evita, cel puţin în parte, consecinţele grave ce ar putea avea loc într'o situaţie ca aceasta nedorită.

Dar se pune întrebarea firească: cum s'o facem aceasta pregătire?

Nu sunt bani şi nici oameni pregătiţi pentru lămurirea şi prevenirea populaţiei civile, nu avem material de intuiţie, nu avem literatură în acest domeniu în bibliotecele şcoalelor, etc.

Cam acestea vor fi obiecţiunele ce se vor face la propunerea de a se ocupa de populaţia dela ţara corpul didactic.

Astăzi, ţara trece prin grele încercări financiare. Este o criză generală pe care o simţim cu toţii, dar atunci când interesele naţionale sunt ameninţate, trebuie să ne gândim la soluţii ce ar putea ameliora încercările triste la care ar putea se fie puse populaţia nevinovată. Datoria noastră a tuturora este să-i venim în ajutor. Şi când spunem aşa să ne gândim în specia la populaţie provinciei noastre, care se poate aştepta mai repede la surprize decât ori care altă parte a ţării.

In dorinţa de a inlesni cunoaşterea noţiunelor elementare asupra apărării populaţiei civile contra atacurilor cu gaze şi a îndemna corpul didactic primar de a înbrăţişa şi această grijă faţă de săteni, voi publica în revista «Şcoala Basarabeană» mai multe articole lămuritoare a problemei puse.

Prof. **S. Pamfil.**

Arcul dela intrarea în Expoziţia-Târg, Chişinău 1933.

Poeți basarabeni necunoscuți.

Fotie N. Langada.

(1840—1894)

D l prof. N. Iorga a propus și a desvoltat într'una din cărțile d-sale o teză pe cât de frumoasă pe atât de justă despre *continuitatea spiritului romînesc în Basarabia.*

Spiritul românesc s'a păstrat în această provincie românească peste tot veacul de ocupație streină în toate manifestările vieții particulare, în care oficialismul rusificator nu a putut pătrunde. In Basarabia rusească, în familii, se vorbea și se făcea corespondență în românește, se întreținea u legături cu Moldova de peste Prut, legături de rudenie, iar pelerinajul basarabenilor la sf. Paraschiva din Iași autoritățile rusești s'au văzut silite a-l recunoaște ca un privilegiu inalienabil, înlesnind pentru acea zi rigorile pastportismului țarist.

Dar spiritul românesc în Basarabia subjugată desigur a avut și manifestări exterioare sub forma producțiunilor literare Am arătat unele asemenea manifestări atuncea când am comentat producțiunile folkloristice basarabene. Dar și pătura intelectuală nerusificată desigur nu s'a lăsat mai prejos decât poporul, desigur a produs și ea. Unde însă sunt aceste producțiuni? Cele mai multe au dispărut fără să vază lumina apariției în publicitate. In primul rând pentru că publicațiuni românești în Basarabia până'n 1906 n'au existat. In al doilea rând nu știu cum se face, — vorbim de versificație, de poezii, — și în zilele noastre versurile sunt privite cu o ușurință condamnabilă nu numai de contimporani, ci adesea de înșiși autorii, cari manifestă un fel de jenă față de producțiunile lor poetice și cu greu se decid a le da publicității. Dacă repetăm, în zilele noastre se întâmplă astfel, apoi pentru secolul al XIX-lea nici nu mai insistăm: versurile se scriau, se citeau într'un cerc restrâns familiar, unele epigrame poate ocoleau un ținut întreg prin tradiție și pe urmă se uitau, iar manuscrisele se rătăciau.

Un poet basarabean dintr'acești a găsit mijlocul de a se impune posterității. La cimitirul ortodox central din Chișinău în sectorul 14, vis-a-vis de cavoul familiei baron von Gheiching, se află o umilă cruce de lemn putrezită, gata gata să se rostogoliască, pe care se află două tăblițe de fier ruginite cu inscripții greu de descifrat una în rusește, alta în românește.

Cea rusească arată, că sub această cruce se odihnește robul lui Dumnezeu *Fotie Nicolae Langada*, născut în anul 1816 Martie 10, decedat în 1894 Mai 13, în etate de 78 ani.

Tăblița românească de pe talpa crucei e scrisă în ortografia latină veche, nu cu chirilită, și glăsuește:

„Tota grija mi am luat
„Și de lumea am scăpat;
„Eu de dénsa, e de mine,
„Se ne fii la toț bine.

Acest autoepitaf în românește în acele vremuri de neagră reacțiune rusească desigur i s'a pus pe mormântul răposatului poet, îndeplinindu-se voia sa cea de pe urmă, o ciudățenie, dar așa a fost voia poetului, să supraviețuiască și să dea și o povață de o considerare atât de filosofică a vieții și a morții.

Caracterul epitafului denotă un talent epigramist la poetul Fotie Langada și nu se poate în cei 78 ani cât a trăit să nu fi scris și altceva. Îndemnăm pe această cale rudele și pe toți acei cari l-au cunoscut pe Fotie Langada să dea la iveală scrierile sale fie că s'au păstrat în manuscrise vechi fie în memoria celora cari l-au cunoscut. Să adune tot odată și material pentru biografia sa care trebue să fie plină de interes, căci născut în 1816 desigur și-a petrecut adolescența într'un mediu pur moldovenesc.

Din inițiativa Societății «Istorico-Arheologicc Bisericești» din Chișinău această cruce conținând o inscripție românească unică în felul ei, căci poartă data de 1894, deci recentă, slujind ca o dovadă încă în plus de justeța tezei d-lui prof. N. Iorga asupra continuității spiritului romînesc în Basarabia — astăzi este transportată în muzeul acestei Societăți din Casa Eparhială dela Chișinău.

Th. Inculeț.

VINE IARNA.

Azi cerul își strânge grămada de nori
Și fulgii răzleți de zăpadă.
De mult stau la pândă vre-o câteva ciori,
Privind tot spre locul de pradă.

Din vântul grăbit se distramă scântei
Cu viața lor azi începută.
La colțuri se 'nșiră ca niște holtei
Trone din neaua cernută.

Și 'n noaptea cu dorul la foc pribegit
Se leagă cosciugul într'una;
Căpacul din fire de ghiața-i croit
Și țărina-i albă ca spuma.

In liniștea crudă vre-o câteva ciori
Părăsesc un mormânt fără jale.
Spre zi mai așteaptă grămadă de nori
Să 'ngroape și dorul din cale.

N. Spătaru.

O minciună este ca un gogolaș de zăpadă: cu cât este dusă mai departe, cu atât se face mai mare.

Luther.

Sufletul odihnă nu poate afla, până nu găsește adevărul, care îl cearcă oricât de departe și oricât cu trudă i-ar fi a-l afla.

D. Cantimir.

A iubi poporul este a-l înalța către tine, nu a te coborî către el.

A. C. Cuza.

In durere cu și în bucurie merg încotro mă chiamă datoria.

Ibsen.

Intre Ideal şi realitate.

Viaţa nu pare a fi altceva, decît o veşnică fugă dela realitate spre ideal. Ori cât s'ar părea că este de bine în anumite epoci ale vieţii, totuş omul aşteaptă ceva mai bun. Şi lupta aceasta oglindeşte în viaţă de minune îndemnul Domnului Hristos: «Fiţi desăvârşiţi, precum şi Tatăl vostru cel ceresc desăvârşit este».

Dar pentru a ne înţelege mai bine, să luăm conflictul dintre realitatea în care se zbate şcoala de azi şi idealul spre care tinde. Arătaţi-mi, vă rog, câte şcoli corespund înnaltelor şi fermecătoarelor principii pedagogice! Câte şcoli posedă materialul didactic? Şi câte şcoli se pot lăuda că «apostolii» ce le conduc nu rabdă de foame adesea ori?

Dacă marii autori de cărţi pedagogice cu răsunet universal ar fi puşi să facă o săptămână numai lecţii alături de majoritatea învăţătorilor României, fiţi siguri că s'ar descuraja până acolo, încât şi-ar arde imediat manuscrisele lor dacă n'ar condamna chiar întreaga literatură pedagogică. Căci nu a privi la grozăviile şcoalei noastre, ci a bea paharul celor ce trăiesc în ele, înseamnă a cunoaşte realitatea.

Învăţătorul român, în loc să aplice întru tot îndreptăţitele principii pedagogice, este forţat de cruda realitate să se căciulească în faţa tuturor «străjerilor» comunali, pentru a nu-i degera în bănci şi cei câţivi copii, lăsaţi de «binefacerile» democraţiei să mai frequenteze şcoala.

Dascălul român, şi în special cel dela sat, este ţinut să fie mai mult constructor, reparator de şcoli şi procurator de combustibil, decât apostol.

Şi dacă mulţi n'au apucat încă drumul disperării, aceasta se datoreşte calităţii de aur a firii neamului nostru: **răbdarea**

Şi când zic acestea, mă gândesc în special la generaţia tânără. Căci provincia noastră se bucură de un procent considerabil de învăţători tineri.

Cine nu-şi aminteşte cu câte planuri frumoase nu veneau depe băncile şcolilor sutele de tineri învăţători, trimişi să facă «apostolat». Şi cine nu ştie deasemeni, câte deziluzii, cât amar şi greutăţi nu întâmpinau în calea lor visătoare. Pentrucă abia atunci îşi dădeau bine seama că distanţa dela *realitate* la *ideal* e poate egală celei dela pământ la soare.

In şcoli învăţăm atâtea, iar în faţa crudei realităţi ne prezentăm cu

totul dezarmaţi şi atunci e adîncă prăpastie dintre realitate şi scopul urmărit.

Aceasta însă nu înseamnă că trebuie să ne descurajăm. Pesimismul este un mare duşman al omenirii, dar Românul s'a dovedit a fi un mare duşman al pesimismului. El speră mult în ziua de mâine şi istoria ne arată că nădejdea l-a dus la biruinţă. Ideal fără optimism nu e posibil.

Calea dela realitate la ideal e lungă, însă ea trebuieşte parcursă treptat, pentru că «picătură cu picătură se face mare».

Numai astfel un Columb a putut descoperi America şi un popor ca al nostru, a putut ajunge la unitate, după un răstimp de aproape două mii de ani.

Deaceia îndrăznim să afirmăm că va veni şi ziua, în care «poveştile» aparente din cărţile de pedagogie vor deveni o realitate. Va trebui să devină! Căci ele cuprind adevărul. Dar pentru aceia e nevoie de muncă.

Deasemeni nu se poate afirma că dăscălimea noastră nu activează. Dar ea îşi cheltueşte energia până'n clasă. Şi când ajunge aci, se vede aproape istovită şi descurajată. Cel ce scrie aceste rânduri vine dintr'o lume apropiată celei învăţătoreşti; vine dela uşile altarului, deopotrivă de încercată ca şi şcoala.

Şi biserica şi şcoala sânt astăzi la o grea răspântie. Slujitorii ambelor oficii de umanizare sunt deopotrivă de vitregiţi. Dar au amândoi acelaş dar, acelaş ideal. Şi o neînţelegere între ei ar fi cu siguranţă o compromitere a scopului ţintit.

Trebuie să se apropie cât mai mult unul de altul. Ne ştim cu toţii necazurile, dar ne şi ştim cu toţii idealurile.

Ne aflăm la începutul unui nou an şcolar. La începutul unui nou an de necazuri, nevoi şi suspine.

Fiecare dintre noi să mediteze îndelungat asupra problemei strângerii relaţiilor dintre Biserică şi Şcoală, recte, dintre preot şi învăţător.

Şi dacă în cursul unui an de muncă dublă, în şcoală şi în afară — vom reuşi fiecare să facem câte un pas spre divina frăţie, va însemna mult.

Să căutăm a pune totdeauna interesele generale, mai presus decât pe cele personale. Dragoste, cât mai multă dragoste; căci ea pe toate le uită, pe toate le iartă şi pe toate le acopere. Şi numai astfel ne vom putea apropia de visatul ideal. Atunci vom apropia cerul de pământ şi idealul de realitate.

Vasile Ţepordei
Teolog.

Descentralizarea în școală și administrație.

Trecem - o recunoaștem cu toții—printr'una din cele mai mari crize financiare, pe care le-a cunoscut istoria vre-odată, iar mințile înțelepte ale celor mai de seamă oameni ai țării se frământă zilnic ca să găsească soluțiile cele mai potrivite, pentru ca să ieșim cu bine din greul impas în care am căzut.

In dorința de a menține ridicat prestigiul țării, conducătorii treburilor statului fac sforțări uriașe ca să găsească bani, cu care să poată face față plăților dinăuntru și datoriilor din afară.

Dar bani nu găsesc, sau dacă și găsesc, nu în măsură de a îndestula toate trebuințele țării și atunci guvernele recurg la mijlocul cel mai simplu și mai ușor de aplicat: *reducerea bugetului.*

Și deodată ne trezim cu reducerea salariilor funcționarilor publici, cu desființarea de școli și de posturi în învățământ, cu trecerea în cadrul disponibil a unor categorii de slujbași ai statului și cu câte alte surprize.

De aci o serie întreagă de proteste, de nemulțumiri și de intervenții!

Bugetele s'au tot redus de câțiva ani încoace și se vor mai reduce—poate—iar funcționarii se vor depinde cu ideia că aceasta e singura cale de urmat și că trebuie să facă jertfa până la sfârșit.

Va veni însă și timpul când nu vom mai avea ce reduce și de unde reduce și atunci dela sine se înțelege că vom fi nevoiți să ne gândim la alte surse de venituri, sau să renunțăm la unele cheltueli, ce nu sunt atât de necesare, mai ales pentru anii de criză prin care trecem.

Când spun aceasta, nu mă gândesc numaidecât la cheltuielile mari ce se fac cu misiunile în străinătate, nici la cele cu prelungirea sesiunilor parlamentare, fiindcă nu stă în căderea mea să vorbesc despre ele, mă gândesc—însă—la economiile ce s'ar putea

realiza anual, în bugetul statului, dacă s'ar face *descentralizarea*, însă o descentralizare adevărată, nu în felul celei pe care pretindem că o avem azi.

Prin descentralizare, ministerele s'ar descongestiona, ar scăpa de o parte din lucrările de cancelarie – uneori foarte aglomerate— deci ar putea face mai multe economii la materiale; pe lângă aceasta, nici n'ar fi nevoite să întreţină un personal aşa de numeros.

Sumele, ce se cheltuesc în prezent cu deplasările la centru a personalului administrativ şi de control, al diferitelor instituţii, ar putea fi utilizate în altă parte, s'ar umple alte goluri şi mai adânc simţite în bugetul statului.

Prin descentralizare, lucrările de birou ar fi cu mult uşurate, fiindcă ordinele şi circulările ar emana dela o singură autoritate, fie ea şcolară, s'au administrativă şi n'ar mai trece prin atâtea fileale, sau instituţii intermediare, ca acum. De aci o economie la hârtie, maşini de scris şi alte spese de cancelarie.

Tot prin descentralizare s'ar veni şi în ajutorul populaţiei, sau mai bine zis a celor cu treburi pela ministere, ne mai fiind nevoţi să cheltuiască bani, pentru a se transporta din cine ştie ce colţ îndepărtat al ţării, în capitală.

Dar descentralizarea nu trebuie înţeleasă în sensul că trebuie s'o rupem cu centrul. Ministerele trebuie să rămână şi mai departe organele superioare de îndrumare şi de control, de unde să pornească sugestiile şi directivele generale de conducere pentru toate instituţiile în subordine; însă acestora din urmă trebuie să li se lărgească atribuţiunile, lăsându-li-se mai multă libertate de acţiune.

In ce priveşte învăţământul, prin noul proiect de lege întocmit de Ministerul Instr. publice şi care va fi depus în curând pe birourile corpurilor legiuitoare, pare a se face un pas înainte în direcţia descentralizării, deoarece se creiază aşa zisele *Consilii şcolare regionale*, în sarcina cărora cad toate preocupările de ordin şcolar local.

Să sperăm că şi celelalte ministere vor veni cu proiecte de descentralizarea serviciilor publice.

I. Cioabă.

Observaţiuni cu privire la predarea religiei în şcoala primară.

Probabil legea prin care religia ca obiect de predare a trecut în mâna preoţilor la şcoalele primare a avut nevoie şi de un regulament, care să indice multe neclarititâţi în legătură cu aceasta.

Rând pe rând voiu pune în discuţie aceste neclarităţi.

E un fapt cel puţin verosimil că un preot nu poate veni întotdeauna regulat la orele de religie, fiindcă mai înainte de a fi catihetul şcoalei, Sfinţia Sa e preot şi trebue mai întâiu să-şi îndeplinească îndatoririle în această calitate. Pe lângă aceasta, legiuitorul îi dă această nouă însărcinare fără a-i răsplăti, măcar cu ceva, munca în plus şi apoi între orele de educaţie religioasă, făcute altă dată din plăcerea misiunii şi orele fixe de acum, având de predat o anumită materie, cu perspectivă de inspecţii, etc., e o mare deosebire.

Am luat cunoştinţă că ministerul a aprobat un recent manual de religie, anume pentru predarea acestui obiect în şcoalele primare de către preoţi.

In manualele de curs primar obişnuit, acelaş minister a menţinut şi'n ultimile ediţii materia pentru religie.

Intreb, după care din aceste manuale va preda preotul? Sau poate nu se va ţine nici de unul, nici de altul, urmând a face în orele de religie, pur educaţie religioasă, întrebuinţând material biblic de care face uz şi la biserică?

Să admitem că face după manualul specific religiei. La ce mai foloseşte cel din cărţile de cetire? Iar când lipseşte preotul şi învăţătorul obligat a-l înlocui, după care manual va face, dacă elevii n'au nouile manuale, abia putându-şi cumpăra câte unul: cetirea?

Ce fel de înlănţuire de lecţii mai e şi asta? Unde mai sunt principiile pedagogice, de care şi la religie credem că tot ar trebui să ţinem seama, copilul fiind acelaş element pentru oricare obiect, iar religia unul din cele mai importante mijloace de a deprinde acest element cu povestirea?

Să recunoaştem că-i o încurcătură simplă în aparenţă, dar foarte dăunătoare în fond.

Să-şi cumpere elevii noile manuale de religie. Bine, dar atunci de ce nu s'a scos din cetiri materia religiei, să coste acest manual mai ieftin?

Dar în cazul că preotul nu face lecţiile aici după cetire, nici după manualul de religie, în ce mod îi va urma lecţia învăţătorului suplinitor?

Iată chestiuni mărunte pe care legiuitorul nu le-a reglementat, căci în teorie totul merge admirabil de bine.

Mai departe.

Admitând că preotul vine o lună într'un trimestru, iar învăţătorul îl suplineşte două, cine pune notele?

Că există preoţi ce se dezinteresează de acest lucru, e natural să fie, când felul predării religiei în şcoalele primare i-atât de încurcat azi, când toţi înţelegem că aceasta nu-i o obligaţie serioasă pe care un legiuitor drept nici nu i-ar da-o. Aceasta cere o muncă grea, ce pretinde pregătire specială, timp, în ore fixe, lucru nu tocmai uşor şi pe deasupra toate fără plată. Pe de altă parte mulţi preoţi nu pun de loc note la copii.

E în drept învăţătorul acelor copii să pună el note, să promoveze în locul titularului?

Mai sunt încă şi alte lucruri. E bine să le spunem mai pe de-a dreptul, sincer, fără intortocheli: Apoi există adesea conflicte, inevitabile oamenilor, între învăţători şi preoţi. Acesta din urmă lipseşte o oră, două, dela clasă. Directorul comunică revizoratului, cerând să-l scape de încurcătură, pe scurt indică: sau părintele vine regulat la ore, sau nu mai vine de loc.

Care credeţi că-i răspunsul? Revizoratul nu poate ordona preotului să fie punctual, sau să nu absenteze, fiindcă nu-l are în subordine, fiindcă nu i poate reţine nimic din salar, neplătindu-i nimic şi atunci dispune ca acea şcoală să nu mai aibă catihet, cel numit nefăcându-şi datoria. Directorul e mulţumit şi pune pe preot în cunoştinţă cu acest lucru şi apoi amândoi sunt mulţumiţi, rămânând ca părintele să vie când o putea pentru educaţia religioasă. Cu alte cuvinte, exact ce-a fost înaintea legii, din pricina căreia vorbim atâta.

Incă ceva şi ce-ar mai fi pe altă dată.

Religia-i un obiect care după principiile didactice trebue să fie în ora penultimă în program, în urma ei urmând: cântul, gimnastica, desemnul, sau alte dexterităţi. Cum în Basarabia noastră, în majoritatea cazurilor cursurile se fac pe patru ore, religia vine

dela 10—11 sau 3—4 după masă. Cum aproape peste tot un învățător are 2 clase, urmează ca fiecare lecție să se facă într'o jumătate de oră, ceea ce cu greu reușește chiar unui învățător, sau să predea acelaași noțiuni elevilor din ambele clase, adesea I și IV, ceea ce își închipue oricine ce constitue. Altfel întârzie peste cele 50 minnte și stinghereşte mersul celorlalte lecții, fapt ce duce mai întotdeauna la neplăceri.

Legiuitorul trebuia să oblige pe preot a face o oră—două educație religioasă cu elevii în afară de program. Asta n'ar fi stânjenit pe nimeni, n'ar fi produs nici-o perturbare ca azi, când multe prietenii dintre preot și învățător, s'au stricat din cauza aceasta.

In cazul că preotul ar face numai educația religioasă cu elevii, ar fi privit și de aceștia tot numai ca preot; n'ar insista atât asupra nomenclaturii, memorizării de povestiri, cât asupra sentimentelor religioase și umane, pe care a reușit să le sădească în sufletele micilor copilași.

In felul de azi, preotul e tot un învățător, care trebue adesea să pedepsească, conform legii, pe elevii ce nu și-au învățat lecția. Ori idealul acesta de preot, credem că nu-i cel visat a fi catihet în școala primară.

Se vede clar că legea în spiritul ei de azi nu satisface pe deplin nevoile școlare, în ce privește cultura religioasă a elevilor. Religia cade în sarcina preoților. Invățătorul știe că la o eventuală inspecție dacă elevii vor da răspunsuri proaste la această materie, el nu răspunde. De altfel, cred că la religie după noua lege, numai superiorii preoților fac inspecție, nu și organele de control școlar.

Preotul, la rândul său, fiind adesea ocupat cu treburile bisericești în comună, vine când poate să-i vadă pe elevi. Invățătorul lasă religia preotului, iar acesta învățătorului.

Asta-i jocul de-a religia în școala primară, exceptând cazurile fericite desigur

Sfârșesc cerând: religia ca obiect de învățământ metodic în școala primară pentru învățător, religia ca ore de educație religioasă pentru preot și totul va intra în ordinea atât de necesară școalei, elevilor cât și celor 2 factori luminători ai satului.

Sabin Popescu-Lupu.

Curente şi sisteme noi în educaţie.

După cum în domeniul meseriilor: croitorie, tâmplărie, ferărie etc. cei ce le practică caută să vină cu ceva nou, iar invenţia s'o facă cunoscută şi altora, pentru a-şi mări clientela, tot astfel şi în domeniul educaţiei sunt o mulţime de inovaţii sau curente noui, cari trebuesc să fie cunoscute de toţi învăţătorii, dacă doresc să fie la înălţimea misiunii lor.

Unul din curentele pedagogiei moderne este cel al *şcoalei active*, cere consistă într'un învăţământ activ, plin de viaţă şi tinde la desfiinţarea verbalismului din şcoala trecută.

Această doctrină este expusă în mod foarte vast şi documentat în cartea D lui I. C. Petrescu „Şcoala activă" precum şi în cărţile domnilor profesori: Nisipeanu, Tăbăcaru din România şi Ad. Ferriere din Franţa.

De la această concepţie a activismului, a derivat o mulţime de curente, mai mult sau mai puţin unilaterale, după cum urmează: Curentul aşa zis al *şcoalei muncii*, formulat de G. Kerschensteiner din Germania şi având ca reprezentant în România pe D-l S Mehedinţi.

Reprezentanţii şcoalei muncii preconizează o şcoală, în care elevii să muncească mai mult cu braţele, fie la câmp ori în atelier.

In sprijinul acestei concepţii, aduc argumente din psihologie, biologie şi socialogie, condamnând şcoala teoretică la moarte

Alt curent, dealtfel foarte interesant, este cel al *şcoalei libertăţii absolute*, formulat de L Tolstoi şi experimentat la şcoala de la Iasnaia—Poliană, din Rusia. Acest curent reprezintă o exagerare, fiind fructul unor convingeri socialiste şi umanitariste, ale romancierului genial L. Tolstoi; şi ca orişice curent extremist, n'a dat rezultate favorabile. Ca adeptă al acestui curent, se enumără şi scriitoarea suedeză Ellen Key, care în a sa carte intitulată „Secolul copilului" îl preamăreşte pe acesta, numindu-l cu termenul de „Majestate".

Tot un curent în pedagogia contimporană se poate enumăra curentul aşa zis el *şcoalei în aer liber*, având ca întemeietori pe doctorul Cecil Redie şi Badley în Anglia, Demolins în Franţa şi H. Lietz în Germania. Principiul existent la baza a-

cestui curent este izolarea copilului din mediul oraşelor cu ciment şi piatră, în mediul patriarhal de la ţară; deobiceiu pe marginea unui râu, lângă o pădure cu aer ozonat. Partea criticabilă a acestui curent este izolarea copilului de lume, ceiace constitue o greşeală. deoarece copilul trebue să fie instruit şi educat în sate şi oraşe, unde va fi nevoit să trăiască, iar nu în păduri

Evident că acest curent are şi părţi bune dar şi rele

Alt curent este cel al *educaţiei caracterului şi al educaţiei morale* formulat de Föerster în ale sale cărţi „Indrumarea vieţii". „Cartea vieţii" şi „Educaţia caracterului". Aceste curente au fost experimentate în diferite şcoli, dând rezultate mai mult sau mai puţin favorabile.

In orice caz, chiar dacă în anumite împrejurări n'au dat rezultate tocmai favorabile, ele reprezintă o mişcare puternică în lumea pedagogică şi un punct de reper că omenirea se interesează de progresul ei prin însuşirea şi adoptarea celor mai potrivite metode de educaţie.

II

Altă problemă de dată mai recentă şi care se discută astăzi cu mai mult interes atât în străinătate, cât mai ales la noi, este aceia a *regionalismului şi localismului* educativ. Invăţământul după această concepţie trebue să rupă zăgazurile înguste şi nefireşti în care a fost încercuit copilul, prin reînstalarea unui nou sistem de educaţie, care să ţină seama, în primul rând, de mediul copilului. Acest mediu reprezintă obiectul de cercetare şi de studiu al elevilor. A nu ţine seama de acest mediu, sociologia ne arată că omul nu înseamnă nimic, fiindcă „Educaţia constă în socializarea metodică a tinerei generaţii", spune sociologul Durheim. Metoda, după care s'ar putea face această instrucţiune, este cea monografică, înfiinţată la noi de d l profesor D. Gusti, actualul ministru al instrucţiunii publice. In modul acesta, copilul nu va mai fi ţinut să înveţe lucruri moarte şi obstracte, ci lucruri vii şi reale; iar învăţătorii nu vor mai fi nişte izolaţi în lumea satelor, ci se vor adopta la viaţa reală prin însuşirea obiceiurilor şi credinţelor sănătoase ale mediului. Problemele acestea sunt tratate pe larg în cartea D-lui Stanciu Stoian „Din problemele localismului educativ", precum şi în cărţile D-lui I. C. Petrescu „Regionalismul educativ" şi „Problema Selecţiei în şcoala democraţiei".

— Trecem la un alt curent important din pedagogia contimporană anume la *democratism* ca principiu educativ. Democrația înseamnă drepturi egale cetățenilor, precum și îndreptățirea fiecărui stat de a-și alege conducătorii pe care îi dorește. Școala ca o instituție creiată pentru societate, din necesitățile acesteia, va trebui să țină seama de principiul democratic, crescând pe copii în acest spirit.

Mijlocul de realizare al acestui lucru, este atașarea la grupul social din care face parte elevul; desvoltarea spiritului de disciplină prin *conducerea de sine a clasei* și printr'o activitate practică comună.

— Alt curent, este introducere a *metodei centrelor de interes* și aplicarea acestei metode la regiunea unde se găsește școala. Această metodă a fost preconizată și introdusă de pedagogul Decroly, având la bază ideia școalei active. Metoda centrelor de interes constă într'o corelație și convergență a tuturor obiectelor de învățământ, în jurul unui obiect central, luat ca centru de interes. De ex: se ia ca centru de interes pădurea și se studiază la fața locului poziția geografică, satul, esența copacilor, dimesiunile, calcularea sumei necesare pentru o construcțiune oarecare. In felul acesta s'a făcut și geografie, șt. naturale, aritmetică, inginerie etc.

Alte inovații demne de remarcat și cari formează curente pedag gice importante sunt sistemele *Dalton, Winetka, Manuheim și al comunităților școlare libere.*

După sistemul *Dalton*, clasele, programele și manualele didactice sunt desființate, iar în locul lor sunt mai multe săli, de chimie, fizică, istorie, literatură etc. Elevii sunt liberi să treacă din sală în sală și să lucreze ce le convine, învățătorii sunt numai ca supraveghetori. Elevii în aceste școale sunt în contract aproape exclusiv cu lucruri, ceiace constitue o greșeală în privința educației sociale.

— Sistemul *Winetka*, după numele unui sat, în apropiere de orașul Chicago, constă într'o exagerată individualizare a învățământului.

— *Sistemul Manuheim*, reprezintă o superioritate față de cele precedente și se aseamănă aproape cu învățământul obișnuit.

Caracteristica acestui sistem, este împărțirea elevilor în trei mari categorii: al elevilor excelenți, al celor întârziați și al celor normali. Această împărțire este firească, deoarece un învățător,

care are o clasă numai de elevi excelenți, va avea posibilitatea să predea lecțiunile în bune condițiuni, pe când dacă în aceiași clasă va avea și excelenți și normali și înfârziați, învățătorul va întâmpina mari greutăți, fie că cei înfârziați vor rămâne în urmă, fie că excelenții se vor plictisi de un învățământ prea ușor

— *Sistemul comunităților școlare libere*, se bazează mai ales pe faptul că oamenii au datoria să trăiască în societate, deaceia elevii vor fi educați în societate „după inclinările lor și datorită condițiunilor naturale în care se află". (I. C. Petrescu). In această comunitate intră atât elevii, învățătorii, cât și părinții, realizându se o conștiință comună și fixându și singuri materia și metoda de lucru.

Acestea sunt curentele și sistemele noi din pedagogia contimporană, care își au origina în scrierile lui Rousseau, Pestalozzi, Herbart, Fröebel, Comenius etc. Rămâne ca fiecare dintre învățătorii conștienți de marea misiune ce le este încredințată să experimenteze aceste sisteme și să găsească drumul cel mai bun de urmat, pentru ca învățământul să-și ajungă scopul.

Spiru Vutcaru.

Vorbe înțelepte

A nu-și iubi părinții este răutate, a-i uita, ori a se rușina de ei este nebunie.

Mai mult se cinstesc cei nevrednici, iar cei vrednici sunt depărtați și necunoscuți. Tot asemenea și în mare: la fund stă mărgăritarul și mărgeanul, iar la suprafață stau toate murdăriile.

Inimi de oameni.

„Ce ţie nu-ţi place, altuia nu face".
(Precept evangheiic.)

Era o zi turburată de toamnă. Nori grei, din cari se cerneà o ploae măruntă şi deasă, acopereau cerul. Vântul de miază-noapte sufla cu putere, aruncînd stropii de ploae în faţa a doi călători, ce înaintau cu greu prin noroiul pînă la genunchi al drumului desfundat. Picurii reci ciupeau fără milă din obrajii celor doi drumeţi. Erau uzi pînă la piele şi puterile li se sleiau. Noaptea se scurgea grăbită, din bolta întunecoasă, peste câmpul pustiu, peste care alerga vântul fără odihnă. Ochii întredeschişi ai călătorilor, în zădar căutau un sat, căci nu se vedea încă; şi ploua într'una, iar vântul bocea jalnic, scoţând vaete sinistre izbindu-se cu furie în sîrmele de telegraf depe marginea drumului. Reţeaua înserării se îndesea din ce în ce.

Acei doi călători erau: un bărbat între două vârste şi fiul său, un băeţan ca de 15 ani. Se duceau la oraş, pentru nevoile ce nu-i dau omului răgaz să se 'ntrebe dacă va putea să le înlăture. Din lipsă de mijloace au plecat pe jos, iar vremea aceasta grea, i-a apucat pe drum.

Ajunseră târziu într'un sat. Lumini palide se furişau prin geamurile mici şi înaintau cu sfială în beşna de afară. Nu se auzea nimic în sat, decât vântul care vâjâia năprasnic, îndoind vârfurile copacilor. Ploaia ţârâia ascuţit, fără întrerupere, pe acoperişul caselor pitite în întuneric.

Se apropiară de o poartă şi bătură cu putere, să fie auziţi. A eşit stăpânul în pragul casei şi întrebă răstit:

— Cine-i acolo ?

— Nişte drumeţi, vă roagă să-i găzduiţi.

— N'avem loc—şi uşa scârţâi scurt, iar umbra ce apăruse un moment în prag, dispăru. Tatăl se uită cu milă la copil, oftă din adâncul sufletului şi porniră mai departe pe străzile pline de noroi şi apă a satului pustiu. La a doua casă, primiră acelaş răspuns.

— Ei, dragul tatii, zise bătrânul amărît, n'o să găsim cel puţin un grajd, unde să ne adăpostim. O să fim siliţi să rămânem aici, în drum, ca două vite rătăcite. Ce *inimă* de oameni!

Deîndată ce rosti cuvântul «inimă», fără voe, începu să privească în eul său. Băiatul se rezemase de un gard şi schimba când un picior, când altul. In sufletul bătrânului se deslănţui o furtună

mai puternică decât cea de afară. Coardele sufletului său vâjâiau mai tare decât ramurile goale ale salcâmului de lângă gardul unde s'au oprit şi ale cărui crăci se aplecau până la pământ, scârţâind în atingerea lor. Un glas moale, abia auzit, se ridica din străfundul său, care părea a zice: «Ce ţie nu-ţi place, altuia nu face». Un glas moale, care însă deveni puternic şi cuprinse întreaga lui făptură lăuntrică.

Deodată, o lanternă ce împrăştia o lumină puternică, prinse a-i lumina sufletul sbuciumat. In lumina puternică a tainicului focar, îi apăru un tablou, care-l înfricoşă. Işi duse mâna la frunte, închise ochii cşi cum ar fi dorit să nu mai vadă nimic. Dar cu cît se silea să nu vadă, tabloul i se arăta mai clar şi mai ameninţător.

...O noapte sbuciumată ca şi asta. Acelaş vânt, aceiaşi ploae care lovea puternic în geam. El sta la căldură cu toţi ai săi, ascultând vaetul vântului şi răpăitul stropilor repezi. Deodată se auzi o bătae uşoară în uşa dela tindă. Când ieşi, văzu înaintea lui o biată bătrînă, cu hainele rupte, depe ale cărei zdrenţe apa se scurgea în picuri mari. Un miros greu, de om plouat, îl izbi în faţă. Un glas tremurător, abia auzit, îi cerea s'o găzduiască în această noapte de iad. «Ieşi de aici» zise el răstit, şi închise uşa. Acum era şi el în aceeaşi situaţie. Remuşcarea îi cuprinse făptura. Ar fi stat în ploae şi frig nu o noapte, ci zece. Ar fi îndurat orice, numai să-şi ispăşească păcatul ce-i apăsa sufletul. Se bătu cu pumnii în piept şi zise: «Ah inimă putredă». La aceste vorbe băiatul tresări şi-l apucă de mână.

— Ce zici, tată?

Atunci îşi veni în fire. Mila îi cuprinse sufletul, văzându-şi copilul tremurând ca varga şi-şi zise: «Nu se poate! In tot satul voiu găsi măcar un creştin cu inima spălată în apa curată a Evangheliei. Nu sunt toţi cum sunt eu. Nu se poate, căci dacă ar fi aşa, atunci sămânţa ce a împrăştiat-o Acela ce şi-a întins mâinele pe cruce, ar fi fost spulberată de vânt. Asta nu-i adevărat. Numai din inima mea a fost luată de vânturi, iar din a celorlalţi nu. Acolo a crescut, s'a făcut pom mare, pe a cărui ramuri se odihnesc păsările obosite». Zicându-şi acestea, porni, îngândurat apoi şopti:

— «Să mergem, dragul tatii».

Şi tocmai în celălalt capăt al satului au fost găzduiţi, într'o cocioabă, de nişte creştini «cu inimă», cum le zicea el.

T. D. Perju.

Descrierile geografice în școala primară.

Geografia în esență, este o știință concretă, care contribuie nu numai la complectarea cunoștințelor despre pământul, bogăția și frumusețile naturii ale țării, dar tinde a desvolta curiozitatea științifică, spiritul de observație, imaginația, inteligența și iubirea de patrie. Deaceea Laplace a zis: «Aceea ce omul nu cunoaște, nu poate iubi». Lucru foarte natural. Cum poți să-ți iubești țara ș neamul, dacă nu ai cunoștințe despre țara și neamul tău? Numai atunci ești în măsură a-ți iubi țara, când îi vei cunoaște frumusețile, fie în realitate, fie de prin descrieri.

Geografia e ochiul istoriei, căci fiece loc unde vitejia neamului românesc a fost pusă la încercare, trebuie cunoscut și adorat. Țara noastră e una din țările cu cele mai multe localități istorice. Intre istorie și geografie e o mare legătură; căci nu poți vorbi de una fără a nu vorbi și de cealaltă. Primele cunoștințe geografice, raportându-se la mediul în care trăesc copiii, ele vor fi predate prin observație directă și în realitate. Trecând la cunoștințele geografice despre țară și altele înconjurătoare, predarea se face prin comparație imaginativă, în raport cu cele făcute până atunci. Pentru o cât mai ușoară înțelegere, învățătorul se servește de hărți, globuri, reprezintarea grafică a ținuturilor, vederi, descrieri, modelaj, etc.

Toate descrierile sau narațiunile tipărite în manualele didactice actuale, lasă foarte mult de dorit. Forma, în care sunt redate în manuale, nu pot fi accesibile pentru mintea copiilor. Ele sunt greoaie și împestrițate cu o sumedenie de cuvinte grele de înțeles, Descrierile, sau narațiunile geografice, în predarea cunoștințelor au o necontestată valoare. Dat fiind acest fapt, s'ar impune ca aceste descrieri să fie prelucrate după puterea de pricepere a copiilor. Să fie interesante, atrăgătoare prin felul expunerii și plasticĕ. Un bun autor didactic poate reda prin descrieri viața oamenilor dela munți, dealuri și câmpii cu toată caracteristica ei, plus frumusețea naturii locale. Copilul trebuie să câștige din aceste descrieri pe lângă cunoștințe și o mai mare adorare față de țara sa.

Modelajul, dacă s'ar practica pe o scară mai întinsă, ar ușura mult asimilarea cunoștințelor geografice.

Un serviciu preţios aduc şi diferite vederi din judeţ, ţară şi din alte părţi ale lumii. Din toate acestea se pot face colecţiuni, care pot fi servite, atunci când se citesc descrierile. Învăţătorii au sacra datorie de a forma albume cu vederi din ţară şi alte părţi ale lumii, unde se oglindeşte viaţa oamenilor, plantelor şi animalelor.

Prin aceste vederi, apropiem de mintea copiilor ţinutul îndepărtat. Ele nu trebuie să lipsească din nici un muzeu şcolar.

Descrierile, naraţiunile, colecţiunile de vederi şi modelajul îşi au însemnătatea lor necontestată în predarea cunoştinţelor geografice în şcoala primară.

Cum descrlerile geografice şi lecturile în general ocupă un spaţiu din cale-afară de redus, învăţătorul are tocmai acest rol de a umple acest gol.

Teodor Balmuş.
Învăţător-Gruşeva.

EPIGRAMATICE.

***

Unui poet de circumstanţă.

Pe fondul visurilor sale
Poetu-şi scrie versul lui.
Dar tu ai scris pe cât se vede
Mai multe versuri decât spui.

***

Scuză profesională.

Activ să fie acum elevul!
Contrar vechiului tipic.
In ce priveşte învăţătorul
A activat când era mic.

***

Din ale bacalaureatului hazliu.

La un bacalaureat vru s'aibă
Două cote Madame Yotă.
Dar prezidiul fu hâtru;
Şi-a rămas numai c'o cotă.

Van der Bâc.

Poate biserica ajuta şcoala?

Orice s'ar zice, între biserică şi şcoală trebue să fie totdeauna o legătură de creştinească dragoste şi de sprijin reciproc.

In trecutul nostru românesc bisertca şi scoala s'au ajutat mult una pe alta, funcţionând mai totdeauna în acelaş local (pridvorul bisericii, sau însăşi biserica) şi având acelaş personal.

In prezent pe unele locuri, ca să nu spunem în multe chiar, relaţiile între slujitorii altarului şi ai şcoalei nu sunt prea amicale, încât îţi face impresia că între cele două instituţii deosebit de importante în stat, s'ar fi săpat o mică prăpastie şi că ele nu mai lucrează de comun acord.

Voi reda însă un alt fapt de la un popor vecin nouă şi la care oamenii bisericii lucrează pentru luminarea poporului prin şcoală şi roadele le culeg şi acum, şi de sigur şi mai din belşug, în viitor

Este vorba de poporul bulgar.

Cu mulţi ani înainte, în tovărăşia unor studenţi bulgari şi macedoneni-români, am făcut o excursie în Bulgaria şi anume: Vrata — Sofia — Filipoli — Valea Trandafirilor.

Ce-am văzut acolo şi ce-am auzit, nu voi putea uita niciodată.

Şi la Vrata şi la Sofia şi la Filipopoli ám vizitat în grup sate, ca excursionişti.

La Vrata şi Filipopoli am văzut lucruri ce cu adevărat ne duceau cu mintea la timpurile apostolice:

Episcopii de eparhii în vizite Canonice. Dar cum?

Nu în rădvane şi capele, ci pe jos, din sat în sat, ba chiar şi din casă în casă, pururea învăţând, mângâind, ajutând, Ei deschideau în toate părţile drumul, pe care-l urmau poporul preoţii şi ceilalţi cărturari.

Veţi voi poate să auziţi ceva din ceia ce învaţă aceşti episcopi?

Dela fraţii români — macedoneni excursionişti — am auzit următoarele cuvinte, în traducere: „Ca creştini, fraţilor, trebue să ţinem toate cele ale Evangheliei.

Sf. Evanghelie ne porunceşte cu poruncă dumnezeiească, ca

să cercetăm scripturile în limba noastră, ca să trăim bine pe pământ, să cunoaştem pe Dumnezeu şi să ştim a ne ruga lui.

Fiecare creştin bulgar e dator să înveţe singur carte, dacă n'a învăţat cât a fost mic, iar pe copii săi să-i dea la şcoală.

Pământul nostru e puţin şi sărac, în jurul nostru însă sunt popoare cu pământ bun şi mult, din care creştinul bulgar trebue să strângă bogăţiile Chanaanului şi să le aducă în ţara scumpă a strămbunilor săi. Acolo nu vă puteţi duce nici voi, nici copii vostri, fără lumina cărţii, fără lumina miaţii. Dumnezeu vă va pedepsi dacă nu veţi face aşa, iar sf. biserică vă va afurisi de nu veţi da copiii la şcoală.

Lumina lui Hristos şi a cărţii să lumineze tuturor!"

Şi aşa, episcop şi popor, din zeci de sate în urma lui, cutreeră eparhia aproape necontenit, mănâncă pe câmp, ori la săraci, unde se întâmplă; iar lucrul ce-l fac ei se întipăreşte adânc în sufletele oamenilor şi lucrează cu folos real, văzut de toată lumea.

Şcoala şi biserica se ajută şi se întăresc reciproc şi de aceia sufletul poporului e tare şi mintea luminată.

Vasile D. Moisiu

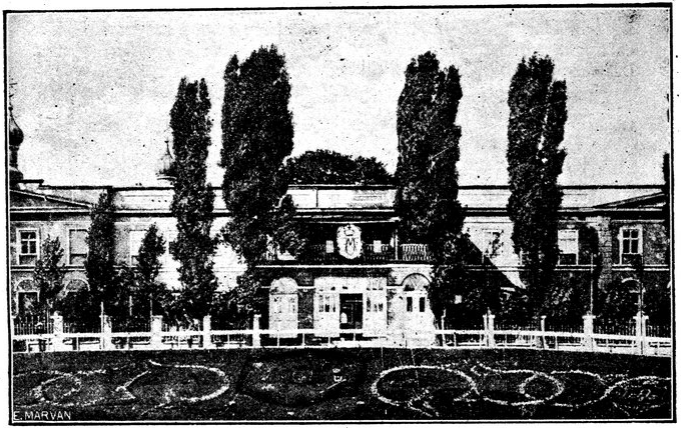

Palatul Mitropoliei basarabene din Chişinău.

Chestiunea orarului.

Dacă e adevarat că metoda condiţionează reuşita învăţământului, atunci timpul de studiu, adecă orarul nu e mai puţin important.

Şi fiindcă suntem la începutul anului, chestiunea orarului e actuală. Cutreerînd prin cancelariile şcoalelor nu todeauna găseşti un orar pedagogic alcătuit. Motivele nu interesează. Şi de aceea am găsit oportun să reluăm în discuţie chestiunea orarului.

Care e secretul în facerea orarului?

Desigur aranjarea obiectelor în cursul săptămânei şi a aceleaşi zile, după importanţa obiectului şi sforţarea spirituală reclamată. Pentru aceasta cea dintâi chestiune pe care trebuie să ne-o punem este gruparea obiectelor după orele cele mai convenabile de studiu.

Astfel în ora I se aranjează obiectele aşa zise de antrenament, adecă acelea, cari fac apel la intuiţie, spirit de observaţie, curiozitate. In această categorie se află obiectele: Intuiţia, şt. fizice, naturale şi geografia; mai rareori cetirea şi religia. In ora II şi III după apreciere se aşează obiectele, cari fac apel la puterea de abstracţie, obiecte cari necesită un raţionament plin şi o cooperare efectivă a tuturor funcţiunilor sufleteşti. Acestea sunt: Aritmetica. Gramatica, Compunerea, Istoria, Religia, Citirea, Memorizarea. In orele IV şi V se aşează obiectele, cari fac apel în special la aptitudinile practice şi imaginaţie, şi cari cultivă anumite dexterităţi. Acestea sunt aşa zisele arte. Ele sunt: Desemnul, Cântul, Caligrafia, Lucrul manual şi Educaţia fizică.

In chipul acesta mintea elevului parcurge următoarea cale:

Observaţie → Analiză şi Sinteză → Expresie.
↓ ↓ ↓
Percepţie → Judecată → Execuţie.

In practică desigur că nu e posibil a aranja în toate zilele o atare desvoltare, deoarece numărul orelor de studiu săptămânal e deosebit la fiecare obiect, iar înrudirea obiectelor nu e tocmai evidentă.

O altă însemnată observaţiune în facerea orarului este sforţarea, pe care trebuie să o facă elevul în diversele zile ale săptămânei. Aşa de pildă Lunea fiind prima zi după repaosul de Duminecă, e o zi de antrenament. De aceea orarul de Luni nu trebuie să reclame o sforţare prea mare. Pentru aceleaşi consideraţii. Sâmbăta, şcolarul fiind mai mult sau mai puţin obosit de lucrul unei săptămâni trebuie să reclame o sforţare minimă.

Spre exemplificare dăm mai jos luat dela şc. primară de aplicaţie de pe lângă şc. normală de învăţători Chişinău orarul cl. III (care e acelaş şi pentru cl. IV) şi al clasei II.

Clasa III şi IV.

ORELE	Luni	Marţi	Mercuri	Joi	Vineri	Sâmbătă
8—8,50	St. Naturale	Geografia	Cetirea	Geografia	Cetirea	St. Naturale
9—9,50	Matematica	Matematica	Gramatica	Matematica	Gramatica	Matematica
10,05—10,55	Cetirea	Istoria	Compunerea	Istoria	Compunerea	Religia
11,10—12	Compunerea	Memoriz.	Desemnul Cântul	Religia	Povestiri	Cântul Caligrafia
12,10—13	Desemnul Ed. fizică	Scrierea curentă Ed. fizică	L. Manual	Caligrafia Ed. fizică	Scrierea curentă Ed. fizică	L. Manual

Clasa II.

ORELE	Luni	Marţi	Mercuri	Joi	Vineri	Sâmbătă
8—8,50	Intuiţia Memoriz.	Geografia Istoria	Intuiţia Memoriz.	Geografia Istoria	Intuiţia Scrierea curentă	Intuiţia Caligrafia
9—9,50	Aritmetica	Cetirea	Aritmetica	Aritmetica	Cetirea	Aritmetica
10,05—10,55	Religia	Gramatica	Cetirea	Cântul Caligrafia	Gramafica Compunerea	Religia
11,10—12	Cântul Ed. fizică	Compunerea Povestiri	Compunerea Desemnul	L. Manual	Desemnul Ed. fizică	L. Manual
12,10—12,35	—	Ed. fizică	Ed. fizică	—	—	—
— —	—	—	—	—	—	—

Pentru dascălul, care se interesează, aranjarea obiectelor în cursul unei săptămâni şi chiar a aceleiaşi zile mai este în funcţie şi de subiectele ce urmează a se trata şi de centrele de studiu fixate în programa analitică. Acesta e deja un orar special ce se chiamă *tablou de corelaţie.*

Despre această chestiune pe altădată.

Gh. Sandu.

Şcoala Primară de Aplicaţie
„CULTURA"
de pe lângă Şcoala Normală de
învăţători din Chişinău
CLASA V

Propunător:
N. Dragomir
prof. de pedagogie

LECŢIE MODEL

Obiectul: Cultura socială
Subiectul: Generozitate (Datoriile către aproapele).

PLAN SEMIDESVOLTAT.

Introducerea: 1) Aţi învăţat la religie despre pilda samarineanului milos? Cum e această pildă? Ce fel de om era samarineanul? Când era milos? Cine a dat bani pentru îngrijirea lui bolnavului? Cum se numesc oamenii, cari dau dela ei bani pentru alţii în nevoe? (generoşi) Când dar un om ne cheamă generos? Dar fapta lor de a da bani pentru omenii la nevoe cum se numeşte? (generozitate).

2) **Anunţare** Deschideţi cărţile de citire la pag. 212; vom ceti povestirea de acolo întitulată «Generozitate».

Concreţiunea: 1) Se citeşte povestirea de elevi. Cu această ocazie se face şi explicarea expresiilor neînţelese (Calea Moşilor, îngădue, întremă, morală sufletească). Închideţi cărţile

2) *Comentarea întâmplării.* Cine era Toma Aldescu? Unde locuia? Ce s'a întâmplat într'o vreme cu el? Pentru ce proprietarul casei urcă într'o zi până la el? Ce văzu acolo? Ce gândi atunci? Care fu hotărîrea proprietarului?

Abstracțiunea: 1) *Asocierea.* Ia gândiți-vă la lecțiile învățate la cetire, religie și cultura socială; în care mai e vorba de om generos? Se mai compară diferitele întâmplări invocate de către elevi, punându-le în legătură cu faptele din întâmplarea «Generozitate». Ei bine, băeți ce-i face pe acești oameni să sacrifice din avutul lor pentru alții? (Iubirea pentru cei nefericiți). Cum privesc ei pe oamenii nefericiți? (Aproapele lor). Cine hotărăște mintii noastre să ne iubim și să ajutăm pe aproape? (datoria).

2) *Generalizarea.* Ce fel de datorie este iubirea și ajutorarea aproapelui? *Iubirea și ajutorarea aproapelui este o datorie morală sau sufletească.*

Incheerea: 1) Școlari, mai amintiți-vă voi, ce datorii mai trebuie să aibă omul față de aproapele lor? (milă, compătimire, mângâere, povățuirea celui nepriceput, etc.). Deschideți cartea de cetire la pag 13. Avem acolo datorii către aproapele tău. Se citește. Cum vine vorba aceasta «legea creștină și conștiința noastră nu ne iartă să facem ca preotul și levitul din parabolă»? Dece nu ne lasă sufletul? (mustrarea de cuget)...

2) *Ispitirea convingerilor.* Băeți, scrie acolo undeva că nu trebuie să ne răzbunăm. Dar să vorbim la dreptul; când un om rău ne-a pândit atâta vreme și ne-a făcut atâtea rele, nu merită el deopotrivă să fie răsplătit tot cu rău? Discuție între elevi și cu elevii.

3) *Cuvântul vibrant.....* Numai încape îndoială că ura e dovada cea mai mare că sufletul nostru nu e bun. Prin ură și răzbunare micșorăm noi oare dușmănia celor răi? Vom scăpa noi oare chiar, de răutatea lor? Desigur că nu. Dimpotrivă, binele făcut de noi unui dușman, îl dezarmează; nimic nu e mai umilitor pentru dânsul decât să vadă că tu ești bun și el e rău.

4) *Teme pentru acasă.* Pentru lecția viitoare să cetiți bine «Datoriile către aproapele», pentru ca să putem discuta aici cu toții despre ele!

RECENZII.

CARŢI:

Psihologie a două tipuri de copii, de *Iosif I. Gabrea* Conf. la Univ. Bucureşti.

Copilul de sat şi copilul de oraş—o conferinţă rostită la Societatea Institutorilor din Bucureşti în ziua de 15-III-1930—cuprinde următoarele capitole:

I. Necesitatea individualizării învăţământului.

II. Individualizarea pe formaţii sociale: sat şi oraş.

III. Psihologia săteanului şi a oraşeanului.

IV. Psih. copilului de sat şi a copilului de oraş.

V. Individualitatea şc. rurale şi a şc. urbane.

VI. Posibilitatea unei culturi rurale alături de cea urbană.

VII. Aplicaţii pedagogice în legătură cu psihologia celor două tipuri de copii.

* * *

I. Psihologia studiind sufletul omenesc în diferitele lui manifestări, prin adevărurile ce le fixa, lucra cu „aproximaţie asupra sufletului copilului, pe care îl credeau „ca un om în miniatură" nu „ca un om în devenire". Glasuri autorizate s'au ridicat şi au cerut să se studieze mai cu atenţie copilul, ajungând în cele din urmă ca Ellen Key să-l numească „Majestatea Sa" iar secolul în care trăim, „secolul copilului".

Rousseau este cel dintâiu care zice: „...Căutaţi de vă studiaţi mai bine copiii, căci cu siguranţă că nu-i cunoaşteţi."

Astfel această tendinţă de a studia cât mai bine şi mai amănunţit copilul, în legătură cu mediul în care se desvoltă, a făcut ca din psihologia omului matur să se constituiască următoarele ramuri ale psihologiei:

1) psih. *copilului* sau psih. infantilă.

2) „ *diferenţială* constituită acum 30 ani de W. Stern.

3) psih. *comparată*, preconizată de Dilthey.

4) psih. *individuală*, intemeiată de Dr. A. Adler din Viena.

„Aşa încât, în urma puternicului sprijin venit din partea noilor ramuri ale psihologiei, nu putea să întârzie formarea convingerii că o şcoala uniformă, aceeaş pentru toţi, e în acelaş timp o greşală şi un pericol ajungându-se astfel să se creeze principiul cunoscut, sub denumirea de *individualizarea învăţământului,* care începe cu adaptarea învăţământului şi educaţiei, fiecărei individualităţi şi continuă cu organizarea şcoalelor pentru elevii dotaţi, pentru cei înapoiaţi, pe sexe, pe regiuni, sau pe formaţii sociale—sat şi oraş.

Criza agrară accentuată prin aşa zisul „exod rural", când masse întregi din populaţia rurală părăsesc viaţa de ţară, căutând să se aşeze la oraş—a venit să pună un pas, într'un tempo mai accelerat, cercetărilor psihologice, constatându-se că vina cea mai mare o poartă şcoala, care n'a înţeles realităţile şi de aci tendinţa de a le cunoaşte.

II. Satul şi oraşul—aceste două formaţii universale—sunt aşa de distincte între ele, încât s'a ajuns la constatarea că cele mai depărtate sate şi cele mai depărtate oraşe sunt mai asemănătoare între ele, decât locuitorii unui mare oraş şi ai satului vecin. Săteanul îşi desfăşoară munca în natură trecând zile şi chiar săptămâni, fără să se întâlnească unul cu altul, ceeace face ca săteanul să fie mai puţin sociabil decât oraşeanul. El trăeşte în simbioză cu animalul. Oraşeanul trăeşte în natură moartă, în fabrică, birou sau magazin, ducând o viaţă mai mecanică trăind după cum s'a spus: în simbioză cu maşina.

Activitatea săteanului este influenţată şi dirijată de forţele naturii, pe când a oraşeanului e influenţată mai mult de acele ceasornicului.

De aici şi două concepţii deosebite: a săteanului *organicistă*, iar a orăşeanului *mecanicistă*. Cel dintâiu subordonează totul voinţei divine, deci e mai credincios, cel de al doilea voinţei umane singură atotputernică, deci e mai bântuit de necredinţă şi ateism. Aşa dar avem deaface cu două structuri sufleteşti distincte: a săteanului şi a orăşeanului.

III. Săteanul, să-şi trăiască viaţa în ce cea mai strânsă legătură cu forţele naturii, cari nu îngăduie nesocotire sau înfruntare fără răsbunare este mai mult un *tip practic*. Orăşeanul îşi poate permite mai mult decât săteanul credinţă în teorie, fiindcă voinţa umană e mai flexibilă decât forţele naturii, deaceia orăşeanul este mai mult un *tip teoretic*. Săteanul trăeşte frumosul în natură, orăşeanul şi-l caută în teatru, cinema, pictură, etc. Deprins cu inflexibilitatea forţelor naturii, săteanul este mai de cuvânt; orăşeanul, pentru lucruri de nimic, are nevoie de: chitanţă, poliţă contract. Săteanul este o *fire conservativă*, orăşeanul una *progresistă*.

Satele, oriunde sunt risipite pe faţa pământului, reprezintă centru de ordine şi stabilitate socială; oraşele din contră, centre de nemulţumiţi şi protestanţi sociali.

Mediul şi structura sufletească a săteanului şi a orăşeanului fiind deosebite, cu atât mai mult trebuie să găsim deosebiri de structură sufletească la copilul de sat şi de oraş. Cum cercetările psihologiei infantile s'au îndreptat numai asupra sufletului copilului de oraş, unde cercetătorii îşi au organizaţiile de cercetare, urmează deci, că sufletul copilului de sat a fost nesocotit şi asupra lui s'a lucrat mai mult cu aproximaţie. Stabilirea psihologiei celor două tipuri de copii reclamă eforturi îndelung susţinute—deaceea în această carte s'a pus numai problema.

a) Cercetările trebuie să cuprindă toate funcţiile atitudinele sufleteşti ale copilului. Astfel, intuiţia şi reprezentările copilului de ţară sunt mai multe şi mai concrete, despre natură. Cele ale copilului de oraş sunt mai superficiale.

„Cu cât intuiţiile vor fi mai puternice, cu atât greutatea spargerii lor şi implicit a ridicării spre abstracţie va fi mai mare. Intuiţiile copilului de sat fiind mai puternice, el va părea, de regulă, mai puţin îmbinat spre abstracţie.

a) Limbajul copilului de sat este deosebit de al celui de oraş şi ca structură, dar şi ca elemente componente. Copilul de sat nu are prilejul de a vorbi atât cât vorbeşte copilul de oraş, fiindcă îşi trăieşte viaţa mai mult izolat. Asta nu însemnează că gândeşte şi mai puţin. Aici raportul se inversează: Copilul de oraş vorbeşte mai mult, dar în paguba adâncimii şi corectitudinii în gândire; cel de ţară vorbeşte mai puţin, dar totdeauna în urma unei gândiri mai profunde şi mai corecte.

c) Imaginaţia, fiind o funcţie sufletească dependentă în cea mai mare parte de bogăţia imaginilor şi reprezentărilor cu care lucrează, ea este mai puţin vie la copilul dela ţară.

d) Gândirea este stimulată de frecvenţa contactului cu oamenii, iar itmul de gândire este în raport cu numărul locuitorilor comunităţii în care trăeşte. Gândirea copilului de oraş este cultivată mai mult social, prin oameni; iar a celui de sat, mai mult prin lucruri şi natură, de unde deci două domenii deosebite, în care se manifestă preferinţă fiecare fel de gândire.

e) Voinţa, copilului de ţară este mai puţin reliefată decât a celui de oraş, fiind foarte înclinat spre credinţa că este dominat de oameni şi împrejurări.

f) Studiindu-se diferitele atitudini —la joc, la muncă, estetică şi religioasă - pe care le ocupă copilul de sat faţă de cel de oraş, s'a ajuns iar la deosebiri esenţiale. Astfel, copilul de ţară se joacă mai puţin decât cel de oraş. Energia ce trebuie consumată în joc, este uşor canalizată către diferite activităţi mărunte. Jocurile copilului de sat sunt mai mult jocuri de forţă, de abilitate, nu de elegantă.

g) „Copilul ţăranului e aruncat în lupta vieţii încă decând e mai mic decât căciula depe capul lui. El trebuie să înveţe singur a ieşi din „încurcătură" — după cum zice V. Pârvan în „Idei şi forme istorice" pag. 26

De mic, copilul dela țară reprezintă un capital de energie destul de utilizabil, de unde a ieșit și frumoasa credința că „o casă bogată în copii e bine cuvântată de D-zeu". Nu tot acelaș lucru se întâmplă cu copilul de oraș. Ce ajutor ar putea să dea în fabrică sau birou? Și de aici credința contrară a orășeanului: „Copiii sunt o povară". Cei dela sat au nevoie de timp liber, de vacanțe regionale în legătură cu perioadele de activitate, crescând astfel în *ritmul* și *cultul muncii*. Orășeanul nu are nevoie de acestea și trebuie să se îngrijească de organizarea timpului liber al copiilor.

h) Copilul de sat are sufletul împodobit de mai multă credință, formată de atotputernicia forțelor naturii Frumosul îl găsește și-l iubește în natură, fără artificii, fără imitări.

Deasemenea cu privire la atitudinea morală, copiii dela sat sunt mai disciplinați decât cei dela oraș, iar în formarea caracterului se petrece o desvoltare mai rectilinie în sufletul copilului de sat și mai sinuasă în a celui de oraș.

Școala pe care o avem este mai potrivită sufletului copilului de oraș, asupra celui de sat lucrându-se mai mult cu aproximație In acelaș loc V. Pârvan zice: „S'a văzut ridicola babilonie a introducerii copilului de țăran în viața naturii prin cărți, care-i proclamau marele adevăr nou că boul e un animal cu 4 picioare!"

Necesitatea organizării a două tipuri de școală cu individualități distincte: a șc. rurale și a șc. urbane, apare ca de neînlăturat Nu numai psihologia tipurilor de copii ne îndeamnă la această, dar școala urmărind să pregătească pentru viață, pentru mediu, cu intenția de a-l duce spre bine, apoi aceasta n'o poate face decât ținând seama de realități și lucrând cu ele.

I. Nuță.
în. Călimănești.

Mircea Ispir și Panait Antohi: **Un sat din Bugeac** 1 Vol. în 4°. 320 pag 100 lei. Scrisul Românesc, Craiova. E o monografie a satului Plătărești, jud. Cetatea-Albă. Alcătuită de 2 dascăli distinși, e o lucrare cu adevărat științifică. E o operă sociologică, care privește activitatea socială sub toate aspectele posibile și o încadrează în toate condițiile ei vitale. Deosebit de interesant e portretul psihologic al locuitorilor, care evoacă starea jalnică a mentalității și obiceiurile locului. De asemenea foarte simpatic e Moș Clim Dan-Sereda, care e un personaj important în sat.

Se simte pretutindeni grija de informare completă, ceea ce face ca lucrarea să fie în mod real documentată.

Un singur lucru avem de criticat: s'a ales un sat cu populație minoritară, care din punct de vedere sociologic românesc nu e de atât folos cu desvelirea unui colț de viață pur românească.

Concursul „Astrei" din Cetatea-Albă de a fi editat lucrarea, e proba cea mai evidentă că opera a fost apreciată. Din partea noastră nu putem de cât să ne bucurăm și să le transmitem viile felicitări.

N. C. Enescu: **Istoria pedagogiei** 1933. Tipografia Școalelor. Dorohoi. 1 vol. în 4° de 404 pag. 120 lei. E una din rarele lucrări de acest fel documentate și la curent cu noutățile materiei.

Se remarcă în deosebi grija permanentă de a pune în legătură sistemele de educație cu crezul intim al autorului și cu cadrul social al vieței în care a luat ființă practică.

Lucrarea apare apoi nouă și prin introducerea clară și completă a 2 chestiuni cerute recent de Minister: Organizarea actuală a învățământului primar în țările europene și Diferitele curente pedagogice ale secolului nostru și epocei contimporane.

Lucrarea e o contribuție de preț la formarea și pregătirea pedagogică a educatorilor.

REVISTE:

Revista de filosofie Nr. 2, 1933 Bucureşti. Publică ca articol de fond o conferinţă a d-lui I. Petrovici, prof. univ. la Fundaţia Dalles despre: *Biserica şi Pacea*. Biserica e o funcţie socială şi ca atare ea trebue să asigure pacea prin stabilirea unui echilibru mondial între popoare.

Din problematica sufletească a lui Grigorescu de Liviu Rusu, e o tentativă de a pune în legătură personalitatea pictorului Grigorescu cu concepţia lui despre lume şi viaţă, care îi anima penelul.

Teoriile logice ale lui John Dewey de P. Comarnescu este o analiză amănunţită a teoriilor logice a filosofului pragmatist american J. Dewey.

Apoi *Psihologia clipei de spaimă* de I. M. Nestor e un studiu analitic ce urmează a fi complectat în numărul viitor.

In fine atragem atenţia asupra unei serii de recenzii a cărţilor filozofice apărute în ultimul timp.

Revistă de igienă socială. Sept. 1933 Bucureşti.

Reliefăm articolul d-lui Dr. *O. Apostol*: Date somatice şi statistice culese în mediul militar. Făcând o serie de consideraţii ştiinţifice asupra Taliei, Perimetrului toracic şi Greutăţii tinerilor recrutaţi, expune date asupra măsurătorilor efectuate la 472 tineri numai români, la flotila de aviaţie cu ocazia încorporărei recruţilor contigentului 1933. Revista mai cuprinde apoi d verse recenzii generale, dintre cari atragem atenţia asupra *mişcărei* populaţiei României pe Aprilie 1933.

Natura. Bucureşti Nr. 8 Octombrie 1933, revistă lunară de răspândirea ştiinţei. Publică articole semnate de G. G Longinescu, Jean Stoenescu-Dunăre, I. N. Longinescu şi alţii. Atragem atenţia asupra articolului *Eterul şi teoria relativităţii* după o conferinţă a lui Albert Einştein, *Piatra filosofală* de D. Drăgulinescu, *Matematicile în timp şi spaţiu* de Miron Nicolescu şi *Aparate noi pentru laboaratoare* de Mauriciu Mendel.

Revue Métapsychique Nr. 4 1933 Paris, publică o serie de experienţe metapsihice şi o expunere a congresului internaţional de radiestezie. Apoi Cronică, Cărţi şi Corespondenţe.

Ideea pedagogică Nr. 10-12/1933. Bucureşti. Publică articole vehemente împotriva nouei reforme a învăţământului primar. Publică apoi articole de observaţii didactice şi educative ca: Insemnătatea desemnului în şc. primară de Ilie Gruiă; Importanţa corectării temelor de Smaragda Jercan; Educaţia cetăţenească în şc. primară de Virgiliu Balon: Individualitatea de E. Demetrescu, etc...

Viaţa Basarabiei Nr 9/1933 Chişinău. Publică artieole de Şt. Ciobanu, M. Ciachir. A. Bârlădeanu, C. Popescu şi F. Rotaru. Apoi versuri de V. Eftimiu, S. Sârbu, Al. Terzimau şi Alfred Tibereanu.

Mai cuprinde revista o bogată cronică literară, politică şi diversă.

Inşir'te Mărgărite Nr. 4/1933 Iaşi. 34 pag. 3 lei E o publicaţie pentru tineretul şcolar. Cuprinde povestiri şi versuri minunate pentru copii. Faţă de preţul de 3 lei pentru o revistă de 34 pagini, publicaţia e o dovadă de adevarat sacrificiu pentru binele şcoalei.

De aceea facem o sinceră propagandă pentru ea, rugând dăscălimea să o recomande şi să facă abonamente. Redacţia în Iaşi, str. Tataraşi 7

Cultura poporului anul IV No. 7—8—9. Iulie, August, Septembrie, revista asociaţiei învăţătorilor din Cetatea Albă, director T. Iacobescu.

Acest număr triplu cuprinde în cele aproape 61 pagini admirabile articole semnate de D-nii Cezar Petrescu, inspector Bujoreanu, M. Ispir, Ştefănescu Lazăr etc. precum şi traducerea unei părţi dintr'un capitol al unei lucrări de Otto Weininger. Psichologia sexelor, traducere de D-l George Lasov, în care am citit cu multă curiozitate ideile absolut originale ale tânărului filosof german.

Explicările ortografiei limbii române de D-l profesor G. Ştefănescu,

Jurnal la Budachi, o încântătoare parodie semnată de D-na Zota, ca şi descrierea sanatoriului dela Bu-

dachi de D-l Ispir. care arată celor ce n'au norocul şi posibilitatea să cunoască frumuseţea mării. opera creată de Asociaţia generală a învăţătorilor din România la marginea apelor albastre, cum şi viaţa celor veniţi a se recreia şi întări acolo.

Revista şcolii anul X nr. 7 şi 8 Iulie—August. Organul asoc. din jud. Botoşani. Semnează D-nii Iordăchescu, Dimar, Graur, Diaconu etc. Reliefăm o foarte sănătoasă părere a D-lui Graur, care în articolul „Polemicile dintre colegi", cere ca învăţătorii, cel puţin cei din Botoşani, să fie împăcaţi de comitetul asociaţiei, de cât să se injure prin presă.

Recenzia o semnează D-l Iordăchescu, evidenţiind talentele unui preot şi unui romancier, ambii învătători.

Gorjanul Ziar săptămânal. sub direcţia D-lui Jean Bărbulescu apare în Tg.-Jiu. E independent, fapt care face ca acest ziar citit până şi în cealaltă parte a lumii, de fraţii români din America, să fie cel mai curajios şi mai citit ziar periodic din nenumăratele periodice din ţară. S'a răspândit aşa de tare poate şi datorită faptului că Gorjul e o pepinieră de intelectuali. In acest judeţ un simplu ţăran a făcut cerce'ări şi observaţiuni astronomice, încât a minunat şi pe cunoscutul astronom român V. Anestiu. Miile de intelectuali gorjeni. s'au răspândit pretutindeni în ţară. „Gorjanul" ziarul D-lui Bărbulescu îi ţine legaţi cu colţul plaiului lor scump.

Gazeta şcoalei anul XV Nr. 8-9-10 August — Sept. — Octombrie, revista Asociaţiei învăţătorilor din jud. Dolj, apare în condiţiuni technice bune şi cu un material destul de bogat. Revista se bucură de colaboratori preţioşi. în fruntea cărora e D-l I. Dobrian, preşedintele asociaţiei. unul din cei ce a luptat, alături de D-nii D. V. Toni şi Iacobescu. pentru consolidarea Asociaţiei, iar în parlament pentru susţinerea drepturilor legitime ale corpului didactic.

Din articolul D-lui Gh. I. Popescu vedem lăudabila iniţiativă luată de conducerea asociaţiei de a afişa în localul acestei instituţii tabloul învăţătorilor eroi din jud. Dolj, în semn de pioasă amintire a celor dispăruţi. Totodată D-sa, propune colegilor înfiinţarea unei „Case de ajutor reciproc", pentru a se ajuta familiile celor decedaţi. Lucru bun şi vrednic de imitat de toate secţiunile judeţene. acolo unde asemenea societăţi de ajutor mutual n'au luat încă fiinţă.

Catedra an. VII No. 1—2, Sept. Oct. 1933, revistă ce apare la Galaţi, sub conducerea efectivă a D-lui D. T. Faur. cuprinde bucăţi instructive şi distractive pentru elevi. In ea e redată şi viaţa de şcolar a Marelui Voevod Mihai, care interesează mult pe cetitori.

Revista merită să nu lipsească din biblioteca nici unei şcoli.

B-tinul asoc. inv. din j. Ismail anul II No. 8, 9 August, Septembrie. E un simplu buletin cu diverse dări de seamă, plus nişte răspunsuri de apărare ale preşedintelui asociaţiei, într'o formă echivalentă atacurilor probabil ce i se îndreaptă, de cei ce voiesc să slăbească puterea asociaţiei.

Satul anul III Nr. 34 Septembrie. Număr bogat ca totdeauna. „Satul" e cea mai potrivită revistă pentru comunele noastre In ea atât ţăranul cât şi intelectualii satelor vor găsi cu ce-şi potoli setea lecturii.

BIBLIOGRAFII:

Ion Clopoţel: Un program de culturalizare a satelor. Cluj 1933.

Ed. Claparède: Educaţia funcţională. Trad. Marin şi Florea Niculescu. Bucureşti, Lumina 1933.

Isabela Sadoveanu şi I. C. Angelescu: Psihologia copilului. Bucureşti 1933. Tip. Ion Văcărescu.

Emilian Vasilescu: Suflet şi Viaţă. Probleme de psihologie religioasă şi filozofie morală. Bucureşti, 1933.

E. Vidoni: Introdncere în Filosofie. Săbăoani—Roman. 1932.

Gh. Atanasiu: Învățământul surdo-muților; studiu surdo-pedagogic și social. Timișoara 1933, 188 pag. Tip. Uniunea română.

Dr. N. Gh. Cădere: Vaccinația antituberculoasă. Iași 1933.

A. Manoil: Viață sufleteasca și emotivitate. București 1933.

Mihail Moldovan: Teoria și practica temperamentelor. Ed. Cartea Românească. București 1933.

Dr. Adrian Ionescu: Efectele exercițiului fizic. București 1933.

A. Huret: Théorie psychique de la vie. Essai de biologie générale. Paris 1933.

Chales Richet: La grande espérance. Paris 1933.

Armand Lebrun: La santé physique et morale par l' Autosuggestion consciente. Paris 1933. Felix Alcan.

Maryse Régnier: Commènent on vit après la mort. Toulouse.

DIVERSE:

In chestia anuarului.

In consiliul general al Asociației înv. din România, ce s'a ținut în capitala Ardealului cu o zi înaintea congresului și la care au participat numai membrii Comitetului central și președinții secțiunilor județene, s'a hotărît ca învățătorii ce doresc să li se restituie sumele reținute pentru anuar să înainteze cererile asociațiilor județene, care vor întocmi tablouri, pe care le vor trimite Comitetului cenral, spre a interveni la Minister.

Pentru monumentul lui Mihaiu Viteazul.

Cu ocazia excursiei făcută la Turda, de către învățătorii delegați la congresul dela Cluj, s'a făcut constatarea dureroasă că—pe locul unde marele voevod Mihaiu Viteazul a fost ucis de unguri, nu se vede decât o simplă cruce de lemn. Învățătorimea a hotărît să colecteze prin secțiunile județene imediat suma necesară, pentru a i se face cinstea cuvenită acelui ce prin jertfa sa fără de seamăn a reușit să înfăptuiască măcar pentru o clipă idealul național.

Invingătorul dela Călugăreni merită să aibă pe câmpia Turzii un monument, dacă nu mai măreț, dar cel puțin nu mai puțin impunător de cât cel al lui Mateiu Corvin, dela Cluj.

Secția județului Lăpușna s'a înscris cu 1000 lei, iar de va mai fi nevoie, vom mai da.

Premii pentru învățători.

Pentru a-i stimula pe învățători în activitatea școlară și extră-școlară ce trebuie s'o desfășoare la sate, Ministerul Instr. publice a hotărît să instituie câte 10 premii de fiecare județ, unele în bani, ajungând până la 5000 lei, altele în dimplome, cărți și calificări în statele personale.

Acei dintre membrii corpului didactic primar cari doresc să obțină vre-unul din aceste premii, trebuie să se ocupe îndeaproape de toate problemele în legătură cu înlăturare analfabetismului și promovarea învățământului primar la sate, depunând o muncă rodnică în această direcțiune.

Condițiunile sunt—ce-i drept—cam grele, însă credem că se vor găsi mulți din cei care să le îndeplinească, dacă nu pe toate, dar măcar în parte.

Chestiunea este că afară de premianți — adică pe lângă cei ce vor fi recunoscuți oficial că s'au distins în lupta pentru'gonirea întunericului din marele mari ale poporului—se vor găsi și alți muncitori anonimi pe ogorul culturii naționale, cărora nu le place să se afișeze, sau să-și trâmbițeze activitatea.

Ministerul, prin organele de control, prin asociațiile culturale în sânul cărora activează, ar trebui să se ocupe și de aceștia.

Dacă este vorba despre răsplata muncii, despre o recompensă, fie ea chiar numai de ordin moral, pentru serviciile puse în slujba binelui obștesc, atunci ea trebuie împărtășită tuturor celor ce cu adevărat o merită.

O simplă adresă de mulțumire chiar, în felul celor trimise învățătorilor de Marele Spiru Haret, ar contribui mult la ridicarea moralului acelor ce o viață întreagă muncesc dezinteresat pentru binele țării și al neamului.

Buletinul Asociaţiei.

Din hotărîriie congresului dela Cluj.

Anul acesta, reprezentanţii Asociaţiei învăţătorilor din întreaga ţară s'au adunat în congres general în capitala Ardealului, la Cluj.

In ziua de 8 Septembrie a avut loc în localul primăriei consfătuirea preşedinţilor secţiunilor judeţene şi a comitetului central. In zilele de 9 şi 10 Sept. s'a ţinut congresul şi adunarea generală a Asociaţiei, iar a treia zi la 11 Sept. s'a făcut o excursiune la Turda, unde delegaţii asociaţiilor au putut vizita fabrica de cuie, una dintre puţinele întreprinderi cu capital românesc din întreaga ţară şi totodată a face un pelerinaj la mormântul vestitului voevod român, Mihaiu Viteazul, care — prin vitejia şi spiritul său de înalt sacrilegiu — a reuşit să înfăptuiască măcar pentru o clipă idealul visat de secole de întregul neam românesc. — Din partea Asociaţiei jud. Lăpuşna au participat D nii I. Cioabă, în calitate de preşedinte şi I Buialsch', ca delegat.

Hotărîrile mai importante ce s'au luat cu această ocaziune au fost:

I. Chestiunea frecvenţei şcolare.

Problema învăţământului primar, fiind o problemă naţională, trebuie să primeze. Partidele politice fac rău, prin demagogia ce o practică, în dauna obligativităţii înv. primar. Interesele şcoalei primare trebuie să primeze intereselor politice. Congresul avertizează că legăturile învăţătorimei cu partidele politice sunt susceptibile de revizuire în masă, oricând un partid ar nesocoti interesele legitime ale şcoalei poporului.

Consideră acţiunea şovăelnică a guvernelor, în ce priveşte obligativitatea. ca o abatere gravă dela datoria lor. Respinge cu indignare aserţiunile ce caută a se strecura, cum că învăţătorii sunt vinovaţi de despopularea şcoalei. — Cere înlăturarea Comitetelor şcolare din aplicarea legii învăţământului primar.

II. Problema numărului învățătorilor în raport cu nevoile țării.

Să se găsească neîntârziat mijloace pentru stârpirea analfabetismului și promovarea învățământului primar. Să se dea țării numărul de învățători necesar. Se simte nevoie de încă 28.000 învățători, deaceea congresul cere reînființarea celor 1940 posturi închise. Numirile în posturile vacante să fie făcute în ordinea vechimei și a mediei. Să se fixeze un număr maxim de 40 elevi la fiecare învățător. Pensionarea obligatorie a tuturor învățătorilor după 35 ani de serviciu.

III. Ilegalitatea licențiaților în învățământul primar.

Recrutarea învățătorilor să se facă numai dintre absolvenții de școală normală. Se cere cultură universitară pentru toți învățătorii în viitor, însă fără a-i deslipi de școala poporului, de școala satului. Întâiu să se numească normaliștii și apoi — de vor rămâne posturi libere — să se dea și licențiaților, cari au dobândit diplome în anii 1932 | 933.

Admiterea licențiaților în înv. primar să se facă numai pe bază de drepturi, ce legile actuale le acordă învățătorilor. Înlăturarea din legea actuală și viitoare a învățământului primar a privilegiilor acordate licențiaților.

III. Salarizarea corpului didactic.

Să se achite imediat și integral coeficientul acordat prin legea armonizării salariilor. Să se achite restanțele pe 1931 în bonuri, însă înaintea restanțelor pe furnituri militare, etc pentru ca aceste bonuri să fie valorificate la maximum. Restanțele pe 1932 să se achite în bani. Învățătorilor tuberculoși să li se pună suplinitori din oficiu, plătiți de stat. Gradațiile și orice sume provenite din avansuri în grad să se achite la termen. Învățătorilor să nu li se perceapă nici un impozit, înainte de a li se achita toate drepturile ce au primit dela stat, conform legii.

IV. Asociația și politica.

Partidele politice au exploatat în mod samovolnic învățătorimea. Școala a fost adusă la pragul falimentului, Parte din învățători, cari au făcut politică, au fost păcătuiți cu demnități

înalte, dar ei şi au uitat de şcoală şi de colegii lor învăţători. Blocul cetăţenesc e socotit ca o utopie periculoasă, căci prin el s'ar asvârli asupra învăţătorimii toate partidele politice. Asociaţia trebuie să-şi păstreze perfecta ei independenţă, iar învăţătorii să fie solidari în jurul ei. Asociaţia să fie susţinută de învăţători, în cadrul partidelor din care fac parte. Asociaţia să aibă reprezentanţii ei în parlament, dar să nu aibă obligaţiuni, faţă de organizaţiile politice din care fac parte.

V. Raporturile dintre Asociaţie şi Minister.

Ministerul să tipărească o revistă pentru învăţători, care să se trimită gratuit. Să se ţină conferinţe pentru învăţători la radio şi la fiecare şcoală, chiar la cel mai îndepărtat cătun, să se instaleze câte un asemenea aparat. Să se trimită în străinătate pentru studii învăţătorii meritoşi. Să se ridice case culturale la sate Să se înfiinţeze sanatorii şi case de odihnă în toate staţiunile balneare, unde să fie găzduiţi în mod gratuit învăţătorii suferinzi.

VI. Învăţătorii şi sindicalismul.

Sindicalismul în Romania e propovăduit de un fel de adventişti şi inochentişti ai breslei învăţătorilor. Învăţătorimea trebue să meargă pe drumul croit dinainte, adică să luple prin Asociaţie pentru revendicare drepturilor ei legitime

VII. Federalizarea corpului didactic.

Principal să nu renunţăm la ideia federalizării, însă mîntâiu să se organizeze bine pe grade fiecare Asociaţie generală a corpului didactic.

Salariile în restanţă.

Ministerul de Finanţe, prin Casa de Amortizare, a început plata în bonuri de impozite a salariilor funcţionarilor publici pe 1931. Asociaţia învăţătorilor Lăpuşna a primit bonuri pentru 59.800 lei, sumă ce a fost reţinută dela învăţători în Noembrie —Decembrie 1931, pentru avansurile primite de ei în contul salarului. Aceste bonuri vor fi distribuite învăţătorilor, urmând ca suma datorată faţă de Asociaţie s'o achite în numerar, din salariile ce le vor primi de acum înainte.

In chestiunea avansurilor.

In şedinţa plenară din 6 Septembrie a. c., Comitetul Asociaţiei învăţătorilor din jud. Lăpuşna a luat hotărîrea de a nu mai acorda ajutoare şi avansuri în contul salarului decât pentru cazuri de forţă majoră bine dovedite: boală, decese, sau pentru plată taxelor şcolare la gimnazii, licee, sau alte şcoli superioare.

Avansurile pentru plata taxelor se limitează la cel mult două pe an.

Aceste avansuri, comform dispoziţiunilor Ministerului Instr. publice, nu pot despăşi ½ din salarul netto al învăţătorului, fără alte reţineri către Casa de Credit a corpului didactic, bănci, etc.

Membrii corp. didactic, cari au obţinut dela Asociaţie un avans, trebuie să-l achite din primul salariu primit dela stat, altfel nu mai pot beneficia de dreptul de a li se face asemenea înlesniri din partea asociaţiei.

In sprijinul învăţătorilor fără posturi.

In cursul lunii Septembrie un grup de învăţători fără posturi, din diferite judeţe ale Basarabiei, s'a prezentat la sediul Asociaţiei, cerând concursul pentru a putea obţine locuri în învăţământ. Fiindcă aceşti învăţători erau din seriile 1929, 1930, cărora li se promisese numirea, am găsit îndreptăţită cererea lor; deaceea prin două telegrame trimise: una Ministerului Instr. publice, iar alta D-lui V. Ţoni, preşedintele Asociaţiei generale a învăţătorilor, am protestat contra nedreptăţii ce li se face şi am cerut ca cele 470 posturi vacante în învăţământul primar din această provincie să fie date învăţătorilor şi învăţătoarelor din seriile mai vechi, în conformitate cu dispoziţiunile date de minister organelor şcolare de control.

Depunerile la Casa de credit.

Comitetul Asociaţiei inv. din jud Lăpuşna a intervinit la „Casa de credit a corpului didactic" din Bucureşti ca să se trimită tuturor învăţătorilor înscrişi o situaţie a depunerilor şi împrumuturilor de fiecare membru le are la această casă.

Fondurile pentru cămin.

Conform hotărîrii adunării generale din Aprilie 1932, Comitetul de conducere al Asociaţiei a păşit la acţiune, începând să strângă fondurile necesare pentru construirea unui cămin pentru corpul didactic primar în oraşul Chişinău. Până acum s'a adunat suma de 54279 lei. In lunile următoare, conform aprobării dată de Onor Ministerul Instr. publice, vom continua cu reţinerea sumei de 1% din salarul netto al fiecărui învăţător, pentru mărirea acestui fond.

NECROLOG.

† Ion Gorcea.

In ziua de 9 Octombrie s'a stins din viață colegul nostru Ion Gorcea, învățător în com. Drăsliceni, jud. Lăpușna.

Născut în com. Ghidighici, din acest județ, la 13 Iulie 1873, el moare în vârstă de 60 ani, lăsând o familie îndurerată.

In învățământ n'a funcționat decât 13 ani și 9 luni, deoarece cei mai mulți ani ai maturității i-a petrecut ocupând alte slujbe în stat.

Ca învățător, sub regimul românesc, și-a făcut pe deplin datoria, achitându-se în chip satisfăcător de îndatoririle ce i erau impuse de legile și regulamentele în vigoare.

Dar, Ion Gorcea mai era și un bun coleg, un camarad desăvârșit. Era pătruns de spiritul de solidaritate, de aceea dela început s'a înscris ca membru al Asociației învățătorilor și la «Casa de ajutor reciproc», unde își depunea regulat cotizațiile. Odată cu jerba de flori pusă pe mormântul celui ce nu mai este printre noi, transmitem familiei, surorii și fratelui celui dispărut cele mai sincere condoleanțe.

Dumnezeu să-l odihnească în vecii vecilor.

POȘTA REDACȚIEI:

La redacția și administrația revistei „Școala basarabeană" s'au primit scrisori dela unii colegi de peste Prut, cari cer să le trimitem revista, în schimbul plății abonamentului.

Faptul că această revistă a ajuns să fie cetită și sprijinită nu numai de învățătorii din județ, dar și de frații noștri mai îndepărtați, ne bucură, și în acelaș timp ne și încurajează, făcându-ne să pornim la lucru cu puteri sporite, pentru a duce și cu mai multă dârzenie lupta pentru revendicare drepturilor profesionale ale corpului didactic și ridicarea școalei la locul de cinste ce i se cuvine.

No. 4—5 al revistei noastre apare de data aceasta cu oarecare întârziere, aceasta pe deoparte din cauza amânării de către minister a detașărilor și numirilor în învățământ, cari abia s'au terminat în a doua jumătate a lunei Octombrie, iar pe de alta din cauza încetării lucrului de către personalul tipografiei unde tipăriam înainte revista. A trebuit să intrăm în tratative cu alte tipografii din Chișinău, unde să putem termina lucrul început și să putem edita acest număr dublu al revistei.

Din cauza abundenței de material, n'am putut publica toate articolele primite la redacție. Articolele scurte, scrise citeț și în vederile urmărite de revistă, vor fi publicate în numerile viitoare.

Colegii, cari au păreri deosebite asupra unora din chestiunile tratate în revistă, sunt rugați să-și spună — cu toată obiectivitatea — cuvântul.

Autorii de lucrări pedagogice, ce doresc a li se face recenzii, vor trimite câte un volum redacției. Toate cărțile astfel procurate vor fi proprietatea viitorului cămin învățătoresc.

Colaboratorii sunt rugați a scrie concis, citeț și pe o singură pagină.

Articolele trimise spre publicare trebuiesc semnate cu numele adevărat. Redacția nu-și asumă răspunderea celor cuprinse în nici un articol.

Abonanții la revistă sunt rugați a comunica redacției orice schimbare de domiciliu, provenită din detașări, transferări, sau concedii mai mari.

ABONAMENTUL:

100 lei anual.
Pentru învățatori 80 lei.
Prețul unui număr 10 lei.

D .....

Învăţăt..... *Com.*.....

Judeţul .....

Of. poştal.....

CHIŞINĂU.
Tipografia Uniunii Clericilor Ortodocşi din Basarabia, Haralambie 42
1933